

A NAGYOROSZI NEFELEJCS ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE óvodai HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

*Sajátossága a környezetünk tevékeny megismertetése,
megszerettetése és megóvására nevelés a helyi adottságok
figyelembe vételével, az óvodai nevelés eszközeivel.*

2021

Programunk 1999. szeptember elsején került bevezetésre óvodánk valamennyi csoportjában. Megírásakor a törvényi lehetőségek függvényében a már évek óta jól bevált gyakorlatot vettük figyelembe.

Felülvizsgálatára és átdolgozására eddig 2010-ben—a 255/2009. (XI. 20.) Kormányrendelet és a 221/2010 (VII. 30.) Kormányrendelet—, valamint 2013-ban—a 2011. évi CXC Törvény a nemzeti köznevelésről, a 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés alapprogramjáról, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a 32/2012.

(X. 08.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve alapján került sor.

Elkészítésének jogszabályi háttere:

- a hatályos intézményi alapító okirat*
- a 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről*
- a 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet, illetve módosításai az óvodai nevelés alapprogramjáról*
- a 137/2018.(VII. 25.) Korm. Rendelet*
- a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről*
- a 32/2012. (X. 08.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról*
- a 2003 évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról*
- a 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról*
- a 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól*
- az 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról*
- az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról*
- a 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről*
- a 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus – szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről*
- a 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről*
- a 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról*

A NAGYOROSZI NEFELEJCS ÓVODA
HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Óvodánk címe: NEFELEJCS ÓVODA és Bölcsőde
2645 Nagyoroszi, Szent István tér 2.
☎ (35) 374 – 224

Az intézmény fenntartója: Nagyoroszi Önkormányzat
2645 Nagyoroszi, Fő út 1.
☎ (35) 574 – 009

Az alapító okirat száma: NO/841-1/2021

Az óvodai csoportok száma: 4

Az óvodai férőhelyek száma: 80 fő

Maximális gyermeklétszám: 100 fő

A programot felülvizsgálta, a korrekciókat végrehajtotta:

Az óvoda nevelőtestülete:

Balogh Attiláné
Barkóczy Lászlóné
Holma Zoltánné
Hosof Zsuzsanna
Keresztes Jánosné
Kovácsné Kővári Katalin
Molnárné Bacsa Helga
Pap-Kajtor Nikoletta
Radáné Nagy Zsófia

A program benyújtója: Holma Zoltánné   intézményvezető

TARTALOMJEGYZÉK

1. Helyzetelemzés

- 1.1. Az intézmény bemutatása 5. old.
- 1.1.1. Tárgyi feltételek 6. old.
- 1.1.2. Személyi feltételek 6. old.

2. Az óvoda nevelési alapelvei

- 2.1. Hitvallásunk, célunk 7. old.
- 2.2. Gyermekkép 7. old.
- 2.3. Óvodakép 8. old.

3. Az óvodai nevelés feladatai

- 3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai 9. old.
- 3.1.1. Az egészséges életmód kialakítása 10. old.
- 3.1.2. Egészségfejlesztési program 11. old.
- 3.1.3. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása 19. old.
- 3.1.4. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása 21. old.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- 4.1. Személyi feltételek 23. old.
- 4.2. Tárgyi feltételek 25. old.
- 4.3. Az óvodai élet megszervezése 26. old.
- 4.3.1. Az óvoda csoportszerkezete 26. old.
- 4.4. Az óvoda kapcsolatai 28. old.
- 4.4.1. A családdal való együttműködés 28. old.
- 4.4.2. Más intézményekkel való kapcsolattartás 28. old.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és óvodapedagógus feladata

- 5.1. Játék 30. old.
- 5.2. Vers, mese 34. old.
- 5.3. Ének – zene, énekes játékok 38. old.
- 5.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka 40. old.

5.5.	Mozgás	44. old.
5.6.	A külső világ tevékeny megismerése	49. old.
5.7.	Munka jellegű tevékenységek	55. old.
5.8.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	57. old.
6.	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	59. old.
7.	A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	61. old.
7. 1.	A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	62. old.
7.2.	Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	65. old.
8.	Gyermekvédelem az óvodában	66. old.
9.	A gyermekek és a közösség fejlődésének, előmenetelének ellenőrzése, értékelése	70. old.
9.1.	Az óvoda ellenőrzési – értékelési rendszere	70. old.
9.2.	A gyermekcsoportok, illetve gyerekek fejlődésének ellenőrzési, értékelési rendszere	71. old.
10.	Az óvoda hagyományos ünnepei	72. old.
11.	A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök jegyzéke	76. old.
12.	Érvényességi rendelkezések	77. old.
13.	Legitimációs záradék	78. old.
	Felhasznált irodalom jegyzéke	79. old.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. Az intézmény bemutatása

Nagyoroszi a Börzsöny hegység lábánál fekvő XII. század óta létező település. A kb. 2200 lelket számláló községünkben a mezőgazdasági tevékenységet folytatók mellett jelentős a környékbeli és több helyi üzemben dolgozó, de egyre több a magánvállalkozó is.

Mindezek ellenére vannak munkanélküli szülők, főleg az édesanyák között.

A felsorolásból is kitűnik, hogy az óvoda szolgáltatásait igénybe vevő szülők összetétele igen széleskörű mind anyagiak, mind iskolázottság tekintetében.

Úgy véljük, hogy eddigi tevékenységünkkel jelentős többségük elégedett, amit a kérdőívekre adott válaszaik és a rendszeresen óvodába járó gyermekek száma is tükröz. Hiányzás csak betegség idején jellemző. Kihasznátltságunk jelenleg 110 %-os a férőhelyek számához viszonyítva.

A beíratott gyermekek száma 80 – 90 fő körüli. A születések számát figyelembe véve a későbbiekben *inkább* alacsonyabb, *mint magasabb* gyermeklétszámra lehet számítani.

Óvodánk az 1950-es évek óta a község központjában, nem óvodai célra készült épületben működik. Jelenlegi formáját többszöri átalakítás során nyerte el. Kezdetben egy nagy létszámú csoporttal indult, majd a folyamatos gyermeklétszám emelkedése következtében vált 2, 3 majd 4 csoportossá.

1992-ben a bölcsőde megszűnésekor az Önkormányzat a szomszédos épület és telek megvásárlásával és átalakításával tette lehetővé az 5. csoport létrehozását. Ezáltal ideálissá váltak a csoportlétszámok, és bővült eredetileg is hatalmas óvodakertünk. Tárgyi és személyi feltételeink is javultak. Jelenleg az Önkormányzat az egyre alacsonyabb gyermeklétszám miatt az óvoda csoportjainak számát 4 – re, a férőhelyeit 80 főre csökkentette.

Óvodánk büszkesége – természetesen egyéb jó adottságai mellett – a Szabó Endre Emlékszoba, mely Nagyoroszi szülöttének az óvodai neveléssel kapcsolatos összegyűjtött munkáit, kisdiednevelési tevékenységről szóló dokumentumait teszi láthatóvá az érdeklődők számára.

Az óvoda falán elhelyezett emléktáblát pedagógusnapon a gyermekekkel közösen, kis megemlékezés formájában koszorúzzuk meg.

1.1.1. Tárgyi feltételek

A 4 csoportszobához 3 mosdó, 2 WC, 3 öltöző tartozik.

Rendelkezünk egy tornaszobával és egy logopédiai foglalkozásokra alkalmas helyiséget is ki tudunk alakítani.

A dolgozóknak rendelkezésükre áll egy öltöző és egy iroda; mindkettő eszközök tárolására is hasznosítható. Az iroda lehetőséget teremt a fogadóórák, illetve egyéb, gyermekekkel kapcsolatos megbeszélésekre is; ezáltal megfelelő környezetet teremt az óvodai munkatársaknak.

A szabadban tartózkodást az épülethez tartozó hatalmas fás, bokros udvar biztosítja; amely lehetővé teszi a gyermek mozgás- és játékgényének kielégítését.

Programunk megvalósításához, a nevelő – oktató munkánkhoz szükséges eszközök biztosítottak, de korszerűsítésük folyamatosan, anyagi lehetőségeinkhez mérten történik.

Ügyelünk arra, hogy a gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra elérhető helyen legyenek elhelyezve; figyelembe véve a mindenkori biztonsági előírásokat. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket megfelelő harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegyük körül.

Szakirodalmi és gyermekirodalmi kiadványok szép számmal állnak rendelkezésünkre.

A gyermekek étele a helyi művelődési házban, vállalkozásban működtetett Konyhán készül, melyet az intézmény tálalókonyhájáról kapunk. Az étkezés kulturált feltételei biztosítottak.

1.1.2. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára.

Az óvoda 4 csoportjában 8 óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel heti 32 órában a teljes nyitvatartási időben (7 – 17 óráig).

Az óvodapedagógusok munkáját jelenleg 1 pedagógiai asszisztens segíti.

Az óvodavezető függetlenített, heti 10 kötelező órában.

A logopédiai kezelést igénylő gyermekek szakszerű ellátását a *Nógrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Rétsági Tagintézménye által* foglalkoztatott szakember segítségével próbáljuk megoldani.

Óvodánkban—ha szükséges—a sajátos nevelési igényű kisgyermekek fejlesztését a Szakértői Bizottság és a nevelési tanácsadó segítségével, speciális szakember bevonásával oldjuk meg.

A gondozási feladatokban 4 dajka segíti az óvónők munkáját, akik egyben az óvoda rendjét, tisztaságát is biztosítják összehangolt munkájukkal.

Mindannyian dajkai végzettséggel rendelkeznek.

A heti 20 órás megbízási jogviszonyban foglalkoztatott fűtő – karbantartó munkatársunk gondoskodik az épület technikai felszereltségének zavartalan működéséről.

2. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI

2.1. Hitvallásunk, célunk

Olyan sokoldalúan fejlett gyermeki személyiség kialakítása, formálása a szülői házzal közösen és az iskolai élettel összehangolva, aki felnőtté válva tovább örökíti az óvodában megismert szépet és jót.

A környezetét szerető, tisztelő, óvó, takarékos, az átlagtól eltérő társaikat is elfogadó közösségi ember személyiségjegyeinek megalapozására törekszünk.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével élményekben gazdag tevékenységeket biztosítunk.

Programunk elsősorban a környezeti nevelésen alapul, s ehhez kapcsolva tervezzük a többi nevelési feladatunkat.

A környezet megismerése az óvodai nevelés egészét átható folyamat. Miközben felfedezi a gyermek a közvetlen és tágabb környezetét, olyan tapasztalatokat is szerez, melyek segítik az életkorának megfelelő biztonságos tájékozódásban.

Irányított és spontán szerzett tapasztalatainak feldolgozása fejleszti megfigyelőképességét, képzeletét, gondolkodását, emlékezőképességét.

Célunk olyan szokások, viselkedésformák kialakítása, amelyek pozitív viszonyt eredményeznek a környezethez és társakhoz egyaránt.

2.2. Gyermekkép

Az alapprogram az emberi személyiségből indul ki. Abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. *Az óvodai nevelés elsősorban a gyermekek nyitottságára épít, segítve ezzel őket szűkebb-tágabb környezetük megismerésében.*

A személyiség kibontakozásában elsődleges szerepe van a nevelő hatások összességének, a gyermeket körülvevő külső környezetnek, tárgyi, szervezeti feltételeknek.

Pedagógiai programunkat a gyermekközpontúság vezérli. Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek számára lehetővé váljon személyiségének kibontakoztatása; ezáltal biztosítjuk:

- a személyiség önérvényesítését,
- az önálló, rugalmas gondolkodásra,
- és mások tiszteletben tartására, együttműködésre nevelést.

Lehetővé tesszük minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést; Az óvodai nevelésünk során nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben: valamennyi, óvodánkba jelentkező és oda felvételt nyert kisgyermek számára azonos feltételeket és hozzáférést biztosítunk az óvodai szolgáltatásokhoz. A gyermek fejlődő személyiség, kinek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Testi és lelki szükségleteik életkoronként és egyénenként változóak, ezért nevelésük során fontosnak tartjuk az egyéni bánásmód elvének érvényesítését. A családdal együttműködve arra törekszünk, hogy életkorunknak megfelelő, változatos, sokszínű játéktevékenységekben egyéni képességeik, érési ütemüknek megfelelően fejlődjenek.

2.3. Óvodakép

Az óvodaképünk kialakítása az Önkormányzat minőségirányítási programjának figyelembevételével és a Nógrád Megye Közgyűlésének Közoktatási feladat-ellátási intézményhálózat – működtetési és fejlesztési tervében megfogalmazott elvárások alapján történik.

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvodai légkört teremtünk, ahol a gyermek a középpont. Személyiségfejlesztése érdekében, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatásában az aktuális fejlettségi szintje a kiindulópont. Ezáltal közvetve segítjük a későbbi, iskolai életbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségjegyek kialakulását, fejlődését. Törekszünk a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek, emberi értékek közvetítésére.

Fontos, hogy az óvodában töltött minden nap élmény legyen a gyermekek számára; a napi tevékenységek segítsék a környezettudatos magatartásuk kialakulását.

Önként vállalt tevékenységek körében szerzett tapasztalatok a felfedezés örömeiben hatnak a gyermekekre.

A lehetőséghez mérten minél több időt töltünk a szabadban, ahol minden adódó alkalmat felhasználunk az élményszerzésre, az ismeretek sokirányú bővítésére.

Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől—óvodába kerülésétől az iskolába lépéséig.

Az óvoda funkciói:

- óvó – védő
- szociális
- nevelő, személyiségfejlesztő.

Mindhárom funkció azonos hangsúlyt kap.

Minden gyermek számára biztosítjuk az egész napos elhelyezést és az étkeztetést. Megteremtjük az integrációs nevelés lehetőségét, a különleges gondozást igénylő gyermekek számára is a Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság javaslata alapján.

A veszélyeztetett, a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelést igénylő gyermekekre különös gondot fordítunk.

Amennyiben szükséges, az Önkormányzat segítségét is igénybe véve szorgalmazzuk óvodai felvételüket 2 és fél éves kortól.

Differenciált fejlesztésük folyamatosan a csoportban, illetve kiscsoportos formában a Nógrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Rétsági Tagintézménye által foglalkoztatott gyógypedagógus segítségével is történik.

A 328/2011. (XII. 29.)Korm. rendelet—melyet a 190/2015. (VII. 20.) Korm. rendelet 7 §, 1. mellékletében iktattak be—alapján az arra rászorulóknak ingyenes étkeztetésben részesülnek.

Egész óvodai életünket áthatja a nevelő – személyiségfejlesztő funkció.

A különböző nevelési módszerek, pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak, melynek során egyénileg és társadalmilag is olyan értékes magatartásformák kialakítására törekszünk, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja.

Szem előtt tartjuk a gyermekek törvényben megfogalmazott jogait, mert a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.

Céljaink elérésének a feltétele érzelmi biztonságot nyújtó derűs szeretetteljes légkör, ahol lehetőség van a spontán, szabad játékra és a játékos tanulásra is.

Ha óvodánkba migráns családok gyermekei kerülnének, biztosítjuk számukra önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését; az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása
- az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

3.1.1. Az egészséges életmód kialakítása

Feladatok:

- a gyermekek gondozása, az egészséges életmódra nevelés; az egészséges életvitel igényének kialakítása; a gyermekek testi fejlődésének elősegítése, lelki szükségleteik kielégítése
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése; mozgásos játékok, gyakorlatok, melyek elősegítik anatómiai és élettani fejlődésüket; növelik szervezetük erejét, ellenálló-, teherbíró- és alkalmazkodóképességüket, edzetségüket
- a gyermekek egészségének védelme, edzetségének biztosítása
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása
- szakemberek bevonása / logopédus, gyógypedagógus, védőnő, fogorvos, stb/

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása érdekében biztosítjuk az óvodában az egészséges, tiszta környezetet. Elősegítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását; a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakulását, megerősítését.

Lehetőséget teremtünk a szabadlevegőn való minél több tartózkodásra.

Étkezésnél figyelembe vesszük a gyermekek eltérő táplálkozási igényeit, kellő toleranciával igyekszünk a válogatós gyermek étkezési szokásait alakítani. A nap bármely szakaszában rendelkezésre áll az ivóvíz, saját pohárral.

A testápolás a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja.

Ezen a téren is különbözőek a gyerekek. Fontos a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolása.

A mosakodáshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, WC használathoz úgy teremtjük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan önállóan végezhesék ezeket a teendőiket.

Arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy az arra rászoruló társaikat segítsék e tevékenységük közben.

Felhívjuk a szülők figyelmét a réteges öltözködés fontosságára, a levegő hőmérsékletének változása szerint praktikus öltözékre.

A csoportszobák alapos szellőztetésével, a viszonylagos csend biztosításával segítjük elő a gyermekek nyugodt pihenését.

Fegyelembe vesszük az eltérő alvásszükségletet, különösen a nagyobb csoportoknál. A gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséről a különböző sporteszközök rendszeres, bármikor elővehető használatával gondoskodunk, mindennapos szervezett gerinc és lábboltozat erősítő gyakorlatokon kívül.

Nyáron—ha a körülmények lehetővé teszik—biztosítjuk a szabadban történő étkezést.

A gyermekek fogai egészségének megőrzése, ellenőrzése érdekében a fogorvos évente egy alkalommal a 26/1997. (IX.3.) NM. rendelet 4. sz. melléklete alapján szűrővizsgálatot végez az intézményben. A védőnő havi rendszerességgel feladatterv szerint végzi a szűréseket.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodáshoz használt eszközöket a helyükre teszik.
- Önállóan, szükség szerint használják a zsebkendőjüket.
- Esztétikusan terítenek az étkezéshez, az eszközöket rendeltetésszerűen, biztonságosan használják.
- Önállóan öltöznek – ruhájukat képesek ki – és begombolni, cipőjüket be – és kifűzni; esetlegesen bekötni.
- Ruhájukat összehajtván a helyére teszik.
- Környezetükre igényesek, igyekeznek rendet tartani; védik, óvják környezetüket.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékoságuk mértékétől függően képesek a felsorolt fejlettségi szintek bizonyos fokának elérésére.

3.1.2. Egészségfejlesztési program

Az óvodai egészségfejlesztés célja:

- Elsődleges a prevenció, valamint a gyerekek egészségi állapotának megőrzése és erősítése.
- Minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

- A gyerekek legyenek képesek – életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően—a saját egészségüket meghatározó és befolyásoló tényezőket felismerni, hogy életük folyamán a mindennapi élet alternatívái közül lehetőleg a legegészségesebbet válasszák.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű **egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra**, amelyek a következők:

3.1.2.1. Az egészséges táplálkozás:

- Az óvodásgyermek egészségesebb táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.
- Az óvodás gyermek az ébrenlétének túlnyomó részét az intézményben tölti, ahol lehetőségeink szerint megpróbáljuk a testi-szellemi fejlődésének feltételeit biztosítani. Intézményünkben az étkezést vállalkozó biztosítja. Sajnos napjainkban az anyagiakon (élelmezési normán), a szemléleten (étrend-összeállításon), az óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik, hogy az egészséges táplálkozás követelményeit a lehető legsikeresebben tudjuk teljesíteni.
- Az óvodai élelmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvoda és a pedagógus feladatai:

- Megfelelő, kulturált étkezési körülmények biztosítása (étkezési fogások folyamatos felszolgálása, várakozási időt kerülése)
- Esztétikus környezet, az esztétikus terítés lehetőségeinek biztosítása (önkiszolgálással, napos munkával)
- Figyelemmel kísérjük az étkezési konyháról kapott ételek cukor- illetve sótartalmát, a gyümölcsök, zöldségek, tejtermékek mennyiségét illetve minőségét.
- Ízek megismertetése, megkedveltetése a napirend keretében (lehetőleg kóstolják meg a számukra ismeretlen ételt is)
- Tiszteletben tartjuk az eltérő étvágyú gyermekek igényeit, és törekszünk a szélsőségek kiküszöbölésére, csökkentésére.
- Evőeszközök (kanál, villa, kés) használata életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően.
- A táplálék érzékeny gyermekek diétás menüjének biztosítása. (étkezési konyha, vagy a család biztosítja)

- Ösztönözzük intenzív rágásra a gyerekeket.
- Mind a benti, mind a kinti tartózkodás idején biztosítunk folyadékot (vizet) a gyerekeknek.
- A szülők a konyha támogatásával lehetőleg minden nap egyenek gyümölcsöt vagy zöldséget gyermekeink.
- Az otthoni étrenddel kapcsolatos tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében) pl. milyen ételeket kerüljenek a családi étkezések során (cukros, sós, zsíros ételek, italok; cukrozott szörpöket, befőtteket, kólafélét, a kekszet, a ropit, chipset; kevesebb füstölt húst, felvágottat, húskonzervet, telítetlenzsír-tartalmú ételekből kevesebbet) de több alacsony zsírtartamú tejterméket, halat, bőr nélküli baromfit, barna kenyeret fogyasszanak.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is készíthessenek egyszerűbb ételeket (pl. gyümölcssaláta, sütés nélküli süti, falatkák, szendvics, limonádé készítése)
- Az óvoda kiskertjében tavasszal a gyerekekkel zöldségfélét (hagyma, borsó, retek, paradicsom, paprika, tök) vetünk, ültetünk, a termést lehetőség szerint el is fogyasztjuk.
- A védőnő évente egy alkalommal előadást tart a helyes táplálkozásról, az egészségre gyakorolt hatásáról, melynek keretében a korosztálynak megfelelő videó, vagy DVD filmet nézünk meg, majd megbeszéljük a látottakat, s érdekességként zöldségeket, gyümölcsöket ismertethetünk fel tapintással, szaglással, ízleléssel.
- Bekapcsolódunk olyan országos rendezvényrendszerbe, melyek az egészséges életmód népszerűsítését célozták meg. (pl. Országos méznap)

A differenciált bánásmódot igénylő gyermekek esetében amennyiben szükséges az étkezéshez kapcsolódó speciális gondozási feladatok ellátása a szakember irányítása alapján történik.

3.1.2.2. A mindennapos testnevelés, testmozgás

A mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége, s a mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere az állandó mozgásra való készítésben is megmutatkozik.

A gyermeket a mozgás segíti az őt körülvevő világ megismerésében, a környezet felfedezésében, az új ismeretek megszerzésében; a társakkal való együttmozgás pedig segíti kooperációs készségeinek alakulását.

Lehetőségei az óvodában:

- szabad játékban a gyermek kötetlen, spontán, természetes mozgása közben,
- mindennapos testnevelésen,
- testnevelési foglalkozásokon,
- differenciált mozgástevékenységek (Pl.: néptánc) során a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítése.

Az óvoda és a pedagógus feladatai:

- A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítése az életkoruk, egyéni szükségleteik és fejlettségi szintjük, valamint a csoport összetételének figyelembe vételével, változatos formában napi, illetve heti rendszerességgel.
- A különféle mozgáslehetőségek—melyek az óvodás korú gyermek szervezetének teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodóképességét alapul véve segítik a biológiai fejlődésüket, fejlesztik állóképességüket, ügyességüket, gyorsaságukat—feltételeinek megteremtése.
- Motiváló—a gyermekek számára érdekes, változatos eszközök biztosítása melyek alkalmasak mind a nagy, mind a finommozgások fejlesztésére.
- Edzési lehetőség biztosítása a szabadban—az évszak és az időjárás függvényében—a fokozatosságot betartva. (napi 1-3 óra, de viharos erejű szél, köd, eső, s mínusz öt fok alatti hőmérséklet esetén nem)
- A nyári napirend ideje alatt az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel hőségriadós figyelmeztetés, s az erős napsugárzás miatt időszak, általában a 12-15 óra közötti időszak).
- A mozgásos tevékenységek utáni regenerálódás biztosítása.
- A különféle tartáshibák, túlsúlyosság, lábboltozat problémák javítása, illetve megelőzése érdekében tornafoglalkozások, mindennapi torna keretein belül.
- A szabadban végzett mozgást jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások is. (pl. ősszel s gyerekekkel együtt végzett avarseprés, gereblyezés, falevélgyűjtés, hordás)
- Kirándulások, séták szervezése a csoportok fejlettségéhez mérten a falu távolabbi, közelebbi pontjaihoz.

3.1.2.3. Testi, lelki, mentális egészség fejlesztése

Célja:

- gyakoroljon pozitív hatást a gyermek személyiségének fejlődésére,

- segítse elő a gyermekek kiegyensúlyozott pszichés fejlődését,
- támogassa a környezetükhöz való alkalmazkodást.
- viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése – dohányzás megelőzése

Az óvoda és a pedagógus feladatai:

- Az óvoda nem dohányzó intézmény, tilos az óvoda egész területén és annak öt méteres körzetében a dohányzás!
- Az óvoda minden dolgozójának viselkedése mintát, modellt jelent a gyermekek számára, ezért elengedhetetlen a személyes példamutatás, s minden—a gyermeknek számára negatív mintát jelentő—kedvezőtlen helyzet elkerülése.
- Szabad beszélgetések, olyan történetek mesélése, melyek felhívják a figyelmet a nemdohányzó magatartás előnyére, szépségeire (növény- és állatvilághoz, gyermeki élethez kapcsolódóan); s melyekben a helyes magatartás példái jelennek meg.
- A tüdőt erősítése, „szellőztető” tornagyakorlatok végzése a szabadban.
- A védőnő segítségével előadás, szabad beszélgetés szervezése a szülőknek a dohányzás hatásairól; elsősorban a kisgyermek otthoni dohányzásmentes környezetének kialakítása érdekében.

3.1.2.4. A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója szerint „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Gyermekbántalmazás: ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti az illetékes hatóságoknak.

a.) Fizikai bántalmazás: szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés

(gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

b.) Érzelmi bántalmazás: rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmód, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére.

- Annak közvetítése a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett.
- Az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztása a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények)
- Állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése a gyermekben, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás; a gyermek kihasználása.
- Olyan élethelyzet, amikor a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának.
- Amikor gyermek bántalmaz gyermeket. Ebben az esetben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál.

Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket együttesen is magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhets. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Elhanyagolás:

ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen—egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények—veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

a.)Érzelmi elhanyagolás: az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

b.)Fizikai elhanyagolás: az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan

esetekben, amikor veszélynek van kitéve. (Pl. az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése)

Az óvoda és az óvodapedagógus feladatai:

- Az intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más intézményekkel és hatóságokkal.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy aktívan közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Szülői fórum keretében, kötetlen beszélgetés formájában, védőnő, pszichológus bevonásával tájékoztatjuk a szülőket a kisgyermek erőszakos cselekvéssel kapcsolatos "érzékenységről". (Nemcsak a közvetlen fizikai ingerek, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is okozhat egészségkárosodást az óvodás gyermeknél.)
- Szülők felvilágosítása mindezek megelőzésére, valamint a védekezés helyes módszereinek alkalmazására. (pl. az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédése)

3.1.2.5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az óvoda mindenkor érvényes SZMSZ-ben és Házirendjében kerülnek rögzítésre.
- Az óvoda berendezései, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotukat folyamatosan ellenőrizzük, az udvari eszközöknél ez a mindenkor érvényben lévő törvényi előírások alapján végzett szakértői felülvizsgálattal egészül ki.
- A gyermekek felügyeletének, védelmének biztosítása a teljes intézményi nyitva tartás alatt, különös figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira.
- Baleset-biztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására alkalmas környezet kialakítása.

- Az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása a gyermekek életkorának megfelelő szinten; betartásuk ellenőrzése gyermekek biztonságának és egészségének védelmében.
- Baleset esetén elsősegélyben részesíti a sérültet, majd orvost (mentőt) hív és értesíti a szülőt.
- Elsősegély doboz az irodában található!
- Az óvodában bekövetkezett balesetet nyilván kell tartani, a 8 napon túl gyógyuló gyermekbaleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni a törvényi előírások szerint. A baleset kivizsgálásában lehetővé kell tenni a szülői szervezet részvételét.
- Szükséges intézkedéseket megtétele a hasonló balesetek megelőzésére.

3.1.2.6. Megfelelő a személyi higiéné kialakítása

Célja: Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére, egészséges életvitelre történő felkészítés a 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe vételével. Az egészség fejlesztő tevékenység során a gyermekek egészségének védelme, s egészségi állapotuk pozitív irányú változtatása.

A gyermek a családból érkezik az óvodába, s magával hozva az otthon kialakított higiénés szokásokat, amelyek nem mindig azonosak az óvodai élet mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével.

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata:

- A környezet tisztaságának és a testápolás—a tisztálkodás (haj-, bőr-, körömápolás, fülápolás), fogápolás, WC-használat, zsebkeendőhasználat, napjában többszöri kézmosás—lehetőségeinek biztosítása.
- A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén az intézményi lehetőségek szerinti testápolás pótlása az óvodapedagógus (és a dajka) bensőséges ellátó munkáját (megszégyenítéstől távoltartását) igényli. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést.
- Elegendő idő és szükséges segítség biztosítása a gyermekeknek a személyi higiénéjükkel kapcsolatos tevékenységek ellátására.

- Megismerteti a gyermekekkel a tisztálkodási folyamatokat: a helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A saját személyi felszerelésük (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) *helyes* használatára szoktatás.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés fontosságát és fertőzések elkerülésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel, a védőnői segítségével (előadás filmnézés a témában) tudatosítjuk a gyermekekben.

3.1.3. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, s a szocializáció biztosítása

A gyermekek érzelmei nagymértékben függenek az őt körülvevő családi légkörtől, melyben él.

Biztonságérzete, védettségérzete feltétele annak, hogy érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

Az óvodapedagógus feladata a gyermekek egyéni igényeit megértéssel fogadni, empátiakészséget mutatni, olyan óvodai légkört kell teremtenie, mely hozzájárul a gyermekek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez, ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyermekek, akik viselkedési nehézségekkel küzdenek (agresszivitás, gátlás) különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Rendkívül fontos és egyénenként eltérő a gyermekek óvodai beszoktatása.

A szocializáció az a folyamat, amelyben a gyermekek elsajátítják azokat a szokásokat, melyek a későbbi társadalmi életben való alkalmazkodáshoz is szükségesek.

Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek a keresztény kulturális értékeket megismerhessék; de tiszteletben kell tartani minden vallási értékrendet, s lehetőségeink függvényében figyelembe venni a szülők ezzel kapcsolatos kéréseit is.

A szocializációban fontos szerepe van az óvodapedagógusoknak. Viselkedési mintát ad, a megismert szokásokat hagyja alkalmazni, konfliktushelyzetekben a gyermekekkel együtt keresi a megoldást.

Az érzelmi nevelés feladatai:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtése a beszoktatás idejétől az óvodáskor

végéig.

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- Állandó értékrend biztosítása.

Mindehhez tevékenykedtető, közös élményekre épülő együttműködés ad lehetőséget, miközben formálódik a gyermekek egymáshoz való viszonya.

Közösségi tudat kialakítása, elmélyítése: az óvodai közösségi életet, mint természetes életformát igényeljük a gyerekek.

A gyermekek közötti pozitív kapcsolat csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását az óvoda felnőtt és gyermekközössége segíti elő. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek; a gyermekek és az óvoda alkalmazottai közötti kapcsolatot a nyitottság, a bizalom jellemezze.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet. Korlátokat csak úgy szükséges szabni, hogy az adott gyermek vagy az egész csoport meg tudja felelni az elvárásoknak. Résztvevően érdeklődjenek egymás iránt, érdeklődéssel hallgassák meg egymást. Vegyék észre, hogy kinek van segítségére szüksége.

A nevelés csak akkor lesz hatékony, ha az óvónő az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára – egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A kialakult szokások váljanak a gyermekek igényévé, amelyeknek természetes módon tegyenek eleget.

Hagyományok kialakításával, a közös élmény erejével, erős érzelmi átéléssel erősítjük a közösséget, s hozzuk közel a tágabb és szűkebb környezetet.

Öröm, vidámság, boldog várakozás előzze meg az óvodánk ünnepeit.

A gyermekek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot a családdal, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez.

A gyermek egyéni jellemzőit megismerve lehet csak egyénileg fejleszteni.

A gyermek megbecsült, számba vett tagja legyen a családnak.

Segíteni szükséges a gyermekeket abban, hogy elfogadják egymást és a kiemelt figyelmet igénylő társaikat is. Törődjenek másokkal, legyenek tekintettel mások igényeire, fogadják el őket; segítsük megérteni azt, hogy az emberek különböznek egymástól.

Elsősorban érzelmileg kell megérteni őket.

Amennyiben nagy szabadságot biztosítunk a gyermeki tevékenységekhez, és biztos határokat jelölünk ki számukra, képesek lesznek alkalmazkodni a röviden,

egyértelműen pozitívan meghatározott kérdésünkhöz.

A gyermekek érzésvilágát a kialakult összetűzések feldolgozása, megoldása során is neveljük. Bátorítani szükséges minden gyermeket a csoporton belül, hogy belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon.

Tilalom helyett lehetőleg választási lehetőséget kínáljunk fel, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra.

Fejezzük ki örömünket dicsérettel, de félelemkeltés nélkül hívjuk fel figyelmüket a veszélyekre, problémákra is.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez.
- Igényükké válik a helyes viselkedés.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Együtt éreznek a közösség tagjaival, kérés nélkül is segítenek egymásnak.
- Érdeklődnek társaik iránt, ha az óvodából hiányoznak.
- Képesek egymást és a felnőtteket is türelmesen meghallgatni.
- Szívesen dolgoznak közösségben, a közösségért.
- Konfliktushelyzetben társaikkal képesek kompromisszumot kötni, igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

A kiemelt figyelmet és bánásmódot igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe, a speciálisan felkészültséggel rendelkező, *segítő* szakemberekkel. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel szembeni megkülönböztetett bánásmód az érzelmi nevelés és a szocializáció terén is rendkívül fontos.

Elvárásaink mértékétől függően képesek csak eleget tenni, de segítenünk kell őket a gyermekekkel *együtt*, a problémák leküzdésében.

3.1.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, értelmi nevelés az óvodai élet egészét áthatja. A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve változatos tevékenységeket biztosítunk, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetükből.

Az értelmi nevelés tervszerű, irányított, szervezett folyamat, amelynek előzményei, megvalósulása és hatása egybeolvad a gyerekek minden más tevékenységével.

Felkelti a gyermekek érzelmeit, érdeklődését, fantáziáját, törekvését a kapott feladat megoldása érdekében. Ezáltal a gyermekek tevékenysége éppúgy alkotó jellegűvé válik, mint az elmélyült játékban.

A kiemelt fejlesztési feladatokat játékban integrált tanulási folyamatban valósítjuk meg.

A kezdeményezéseken és a foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott témához tartozó ismereteket.

A közös élményekre épülő, közös tevékenységek szervezése segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, stb.) és akaratának, önállóságának, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának a fejlődését.

Arra neveljük a gyermekeinket, hogy tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre.

Különös figyelmet fordítunk arra a tényre, hogy a gyermekek magatartásának alakulására az őket körülvevő felnőtteknek modellértéke van.

Nagy jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak kialakítása. Ennek érdekében igyekszünk a gyermekek kérdéseire odafigyelni és számukra érthető válaszokat adni.

Igen fontosnak tartjuk az egyéni beszélgetéseket. Minden gyermek merjen bátran problémájával a felnőttek felé fordulni.

Az értelmi nevelés további feladatai a gyermekek spontán szerzett ismereteinek rendszerezése, bővítése, kreativitásuk fejlesztése.

Kiemelten foglalkozunk a környezetünk tevékeny megismerésével, megóvásával, az évszakok változásának függvényében.

Feladatunk a környezeti problémák iránti érzékenység felkeltése, alapfogalmak tisztázása, a környezeti értékek felismertetése. Természeti környezet alapösszefüggéseinek megértéséhez hozzájáruló tapasztalat és ismeretszerzés.

A tudatos óvodapedagógusi munka ellenére sem teljesen kielégítő minden gyermek számára az átlagosnak nevezett óvodai nevelés.

Vannak különleges bánásmódot—kiemelt figyelmet—igénylő gyermekek is. Ők speciális, csak rájuk jellemző törődést igényelnek, amihez a nevelési tanácsadó szakemberei nyújtanak segítséget.

A gyermekcsoportban integráltan nevelt kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szakszerű foglalkoztatásához gyógypedagógus nyújt segítséget.

4. ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunkát 8 óvodapedagógus végzi. Közülük egy rendelkezik „Pedagógus II.” besorolással. Szakmai ismereteinket folyamatosan karbantartjuk. Programunk megvalósítása az óvodáskorú gyermekek összetétel változásainak figyelembevételével, a középtávú továbbképzési – illetve az ezt lebontó – éves beiskolázási tervek előkészítésével és megvalósulásával történik, az eredmények értékelésével biztosítjuk a szakmai naprakészséget.

1 fő végzett intenzív óvónői tanfolyamot. Az óvodavezető vezetőpedagógusi szakvizsgával és középfokú számítógép-kezelői vizsgával rendelkezik.

A Nógrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Rétsági Tagintézményének fejlesztő pedagógusa szűri az ötéveseket, s foglalkozik a BTMN-el rendelkező, illetve problémás nagycsoportosokkal.

3 óvodapedagógus rendelkezik alapfokú számítógép használói képesítéssel.

A harmonikus személyiségfejlesztés érdekében a kolléganők közül hárman tanulási és viselkedési zavarok felismerésére és megelőzésére, a gyermekek megsegítésére irányuló tanfolyamot végeztek.

Hárman gyógytestnevelési alapismereteket szereztek. Ketten megismerték és elsajátították az eltérő mozgásfejlődésű gyermekek fejlesztését szolgáló programot.

Támogatott formában—OH pályázat keretein belül—intézményünk minden óvodapedagógusa végzett hátrányos helyzetű gyermekek kompenzáló fejlesztésével kapcsolatos továbbképzést.

4 fő vett részt önerős, interneten keresztül végezhető továbbképzéseken. / 1 fő differenciálással, 3 fő szülőkkal való kapcsolattartással, 1 fő játékkal, 1 fő agresszió- és konfliktuskezelés, valamint 1 fő a testkultúra-vitamintorna, gerinccbarát zenés képességfejlesztéssel kapcsolatos továbbképzést végzett./

1 fő vizuális nevelés elmélete és gyakorlata, 1 fő a „Természetes anyagok használata az óvodában a népi kismesterséges segítségével” témában szerzett jártasságot.

Ketten elvégezték a „Környezetkultúra az óvodában” című tanfolyamot.

A Programunk megírása előtt behatóan foglalkoztunk a különböző alternatív óvodapedagógiai programok megismerésével.

Aktív résztvevői voltunk az országosan szervezett óvodapedagógiai konferenciáknak.

Öten írtunk környezetismerettel kapcsolatos témában záró dolgozatot, így elmondhatjuk, hogy a Helyi Óvodai Nevelési Programunk megírásakor kellő szakmai tapasztalattal rendelkezünk. Ez irányú ismereteinket jól tudjuk

hasznosítani az óvodai nevelés során.

A különböző szakmai ismeretszerzéseket követően minden résztvevő igyekszik átadni tapasztalatait a kollégáknak.

5 óvodapedagógus végzett intézményi minőségbiztosítással kapcsolatos szakmai tanfolyamot.

Terveink között szerepel, hogy a pedagógus életpályával kapcsolatos (portfólióírás, mentori feladatokra, önértékelésre, tanfelügyeleti ellenőrzésre és minősítésre felkészítő) képzéseken való részvétel lehetőségét biztosítjuk az érdeklődők számára.

A területi Óvodaszövetséghez való csatlakozásunk reményeink szerint még jobban elő fogja segíteni, hogy szakmailag tovább fejlődhessünk.

Az egységes nevelési elvek érvényesítése érdekében fontos feladatnak tartjuk az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottakkal való hatékonyabb együttműködést, amely leginkább az alapelveink gyakorlati megvalósítását érinti.

Programunk céltudatos megvalósítás érdekében minden dolgozóval szembeni elvárás:

- A családi légkör biztosítása a csoportokban.
- Bizalom, megértő magatartás a gyermekekkel szemben.
- Viselkedésük, tevékenységük modell legyen a gyermekek és szülők előtt egyaránt.

A felnőttek pozitív közösségi magatartása, példamutatása az egész óvoda tevékenységére jó hatással van.

Elvárás az óvodapedagógusokkal szemben:

- Vezérlő elv legyen az optimizmus.
- Minden kisgyermekben meg kell ismerni azokat az értékeket, melyek segítségével sikerélményhez juttathatók.
- A gyermekek jogait minden körülmény között érvényesíteni kell.
- Védelmet kell biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben.
- Az óvodapedagógus legyen mindig őszinte, közvetlen, a gyermekek érdekét maximálisan figyelembe vevő kapcsolatot alakítson ki.
- Munkaköri kötelessége az állandó önművelés, szakmai kiadványok rendszeres tanulmányozása.
- A gyermekek fejlődését nyomon követő írásos anyagok pontos, naprakész vezetése.
- Nevelő – oktató munkájukat őszinte, alkotó légkörben végezzék.
- Tudjanak örülni egymás sikerének, de az esetlegesen előforduló hibákat

is tárják fel egymás előtt.

- Nevelőmunkájuk során a szülőket mindig partnerként kezeljük.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű fejlesztését megbízásos jogviszonyban foglalkoztatott speciálisan képzett szakember közreműködésével oldjuk meg.

Tervünk, hogy a távolabbi jövőben az Önkormányzat segítségével nevelő testületünkől egy arra alkalmas óvodapedagógus gyógypedagógus – logopédus végzettséget szerezzen.

A fejlesztő pedagógusi ismereteinket is bővíteni szeretnénk.

4.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda tárgyi feltételei alapvetően adottak, de korszerűsítésük folyamatosan szükséges.

Bővítésük során az Önkormányzat segítségével figyelembe vettük a MKM által közzétett eszköznormát a 11 / 1994. (VI.8.) r.sz.

Az alapvető felszerelések biztosítottak.

Az óvodaépület átalakításával, megnagyobbításával létrehozható óvoda helyettesi iroda, nevelői szoba, felnőtt mosdó, csoportonkénti külön gyermeköltöző, külön logopédiai szoba, orvosi szoba felszerelésekkel. A felsoroltak kialakítására a (Ktv. 128. §. 817.) alapján az OKÉV – től halasztást kért és kapott az Önkormányzat.

A pedagógiai programunkat megvalósító, oktató-nevelő munkához szükséges eszközöket, a költségvetés által biztosított lehetőségeken belül, folyamatosan beszerezzük.

Figyelemmel kísérjük az újonnan megjelenő szakirodalmat, ezáltal is biztosítva szakmai fejlődésünket.

Az óvoda csoportszobáinak berendezése megfelelő, karbantartása, felújítása szükség szerint történik. Valamennyi padlózat műanyag borítású, illetve a közlekedők csempézettek. A lábazatok mindenütt lambériázottak.

A falak javító festésére minden évben sort kerítünk. Az épület központi fűtéssel rendelkezik.

A testnevelési foglalkozásokat a jól felszerelt tornatermünkben biztosíthatjuk.

Az udvar alkalmas napozásra, árnyékban való tartózkodásra egyaránt. Kialakítottunk egy veteményes kertet, s gyümölcsfákat, ribizlibokrokat ültettünk a gyermekekkel közösen.

Az udvari játékok elősegítik a gyermekek mozgásfejlődését. A meglévő eszközeink már az EU-s elvárásoknak megfelelő tanúsítvánnyal rendelkeznek, de a gyermeklétszámot tekintve folyamatos gyarapításuk szükséges.

Lehetséges a különféle típusú talajon való mezítláb tartózkodás is.

A betonozott utakkal ellátott parkunk alkalmas az alapvető közlekedési szabályok gyakorlására, a kerékpározásra. A három homokozó lehetővé teszi, hogy a nap különböző szakaszaiban a gyermekek bármikor kellemes körülmények között játszassanak, kedvükre szállíthassák a homokot.

A játékok folyamatos felújításáról, balesetmentessé tételéről gondoskodunk. Tárgyi feltételeink kiegészítéseként igénybe vesszük a Művelődési Ház szolgáltatásait is (könyvtár, videó, mozi, kiállítások).

4.3. Az óvodai élet megszervezése

4.3.1. Az óvoda csoportszerkezete

Községünkben általában 18-22 körüli az újszülöttek száma évente, mely meghatározza az óvodai gyermekcsoportok létszámát is.

Szervezési elvünk, hogy lehetőleg azok a kisgyermek kerüljenek egy csoportba, akik azonos tanévben kerülnek majd az iskola első osztályába. Így általában kialakul 4 homogén csoport. A mini csoportba az egész nevelési évben folyamatos a gyermekek felvétele a három—illetve két és fél éves életkor betöltésével.

Jellemző óvodánkra, hogy a gyermekek jól ismerik egymást és valamennyi dolgozót. Mivel öltözőben, mosdóban, folyosón, az udvaron töltött játékidőben rendszeresen találkoznak a gyerekek, felnőttek egyaránt.

Így biztonságban érzik magukat a megszokottól eltérő környezetben is.

Csak elvétve akad olyan kisgyermek, aki szorong, ha más felnőtt kerül a csoportjába esetleg helyettesként, vagy neki kell átmenetileg más csoportba mennie.

Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartalmú tevékenységformák megszervezésével, mely igazodik a csoport fejlettségi szintjéhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez is. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben.

Intézményünkben az óvodai nevelés folyamatos napirend keretei között zajlik. A napirend kialakításában, óvodai életünk megszervezésében kiemelt szerepe van a gondozásnak, hiszen eközben is számtalan lehetőség adódik a kisgyermek

fejlesztésére.

A nyitva tartás egész ideje alatt óvónő foglalkozik a gyermekekkel.

Az óvodai élet mindennapjait elsősorban a játékra fordított idő határozza meg. Játékidőben történik a folyamatos tízóraizás, s a céltudatosan tervezett, szervezett, megfelelő időtartamú, csoportos foglalkozások kezdeményezése.

Az óvónő, jó szervezőképessége következtében a gyermekek a játékból nem kizökkentve jutnak újabb ismeretekhez.

A kötelezően szervezett foglalkozásokat a délelőtt folyamán tartják, melyek játékosak, tapasztalatszerzésre alapozottak. A csoportok közötti eltérő napirendi időkeretek a gyermekek életkori sajátosságaiból adódóak.

A napirend során biztosítjuk az egyidőben párhuzamosan végezhető tevékenységek lehetőségét.

A kisebb csoportokban több időt szükséges fordítani a tisztálkodási, öltözködési teendőkre, az étkezésre, pihenésre.

A nagyobbak mindezen szükségleteiket már gyorsabban végzik, így több idő marad a játékra, s az egyéni képességek fejlesztésére.

A napirend a nyári időszakban módosul.

Amennyiben az időjárás engedi, gyülekezéstől óvodazárásig a szabadban tartózkodhatnak a gyermekek.

Az udvaron is lehetőségünk van rajzolásra, könyvnézegetésre, babaszobai játékra, étkezésre, pihenésre egyaránt.

Ha az időjárás lehetővé teszi, gyakrabban szervezünk kirándulást a község távolabbi helyeire is, ahol megfigyeléseket végzünk, tapasztalatokat gyűjtünk, s felfedezhetjük a nyár szépségeit.

A minél több szabadban való tartózkodás elősegíti a gyermekek testi fejlődését, egészséges életmódra nevelését.

Az udvaron töltött játékidő csoporton kívüli közösségi nevelés kitűnő színtere.

Az óvodapedagógusok természetes kötelessége a más csoportbéli gyermek nevelése, játékának irányítása is

A napi – és a hetirendet az óvodapedagógusok a csoportok életkori sajátosságaik figyelembevételével a nevelési és oktatási feladatok szem előtt tartásával alakítják ki.

Az óvodai nevelés tervezését a program céladatainak ismeretében a gyermekcsoport életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével egy nevelési évre készítik el az óvodapedagógusok.

A pedagógiai terveket heti ütemezéssel rögzítik a csoportnaplókban.

A csoportnaplók tartalmazzák a gyermekekről szóló feljegyzéseket, a fejlesztés eredményeit, irányait.

4.4. Az óvoda kapcsolatai

4.4.1. A családdal való együttműködés

Az óvoda a családdal együtt szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek érdekében intézményünk nyitott a szülők felé.

Célunk:

A gyermekek személyiségfejlődése érdekében váljunk a szülőkkel egymást segítő, megbecsülő nevelőpartnerekké.

Már a beiratkozás során legyen alkalmuk szülőknek betekinteni az óvoda életébe. Ismerjék meg a Házirendet és a Pedagógiai Programunk legfőbb jellegzetességeit.

Az óvodába lépés első napjaiban meglátogatják az óvodapedagógusok a családokat, hogy a személyiségfejlesztés során fel tudják használni a tapasztaltakat, figyelembe véve a családok sajátosságait, megvalósítva az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Az esetleges nevelési hiányosságokat közösen tudják kiküszöbölni a szülőkkel. Fontos megismerni a gyermek családban elfoglalt helyét, életkörülményeit.

A napi kapcsolaton túl, az igény szerinti fogadóórákon minden érdeklődő szülő részletes információt kaphat gyermeke fejlődéséről.

Az adott hét nevelési és oktatási feladatai a csoportok ajtaján a szülők által megtekinthetők.

A gyermekek munkáiból rendszeres kiállítást láthatnak.

A differenciált fejlesztés, fejlődés elősegítése érdekében kérjük a szülők aktív együttműködését.

Amennyiben a gyermeknél bármilyen téren életkori sajátosságtól nagyban eltérő fejlődési lemaradást észlelünk, arra időben felhívjuk a szülő figyelmét, és közösen keressük a megoldást.

A szülői elégedettséget az intézmény minőségbiztosítási rendszerének működtetéséhez szükséges kérdőívekre adott válaszaikból is megismerhetjük.

4.4.2. Más intézményekkel való kapcsolattartás

Jó kapcsolatot tartunk az **Általános Iskolával**.

Célunk:

Programunk, célkitűzéseink megismertetése az alsó tagozatos nevelőkkel, az iskola vezetésével. A minél zökkenő mentesebb iskolakezdés érdekében szoros

együtműködésre törekszünk.

- Meglátogatjuk volt óvodásainkat az első osztályban.
- A nagycsoportosokkal megtekintünk egy iskolai tanítási órát, majd közös játék során megismerkedhetnek leendő iskolatársaikkal, s az ottani szokásokkal.
- Az óvoda nyílt napjain részt vesznek az alsó tagozatos nevelők.

A Balassagyarmaton és Rétságon működő **Nevelési Tanácsadóval** is tartjuk a kapcsolatot.

Célunk:

Segítségükkel kiszűrni a tanulási és viselkedési zavarokkal küzdő; s a különleges bánásmódot igénylő kisgyermeket, és szakszerű tanácsaikat felhasználva, mind nagyobb számban érjünk el sikereket személyiségfejlesztésük során.

A **Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal** a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése érdekében tartunk kapcsolatot.

Célunk:

Minél tökéletesebb segítségnyújtás az adott gyermek szakszerű fejlesztése érdekében. Ha szükséges, a szülő segítése, hogy a kisgyermek számára megfelelő iskolát találjon.

Az **Önkormányzat Gyermejjóléti Szolgálatával** fenntartott jó kapcsolatunk célja, hogy a hátrányos – és veszélyeztetett körülmények között élő gyermekeknek hatékony segítséget nyújthassunk.

Közösen látogatjuk meg azokat a kisgyermekes családokat, akik az óvodapedagógusok jelzése szerint nem egészen megfelelően nevelik a gyermekeket. Az esetleges anyagi gondok enyhítésére kezdeményezzük megsegítésüket az önkormányzat Szociális Bizottságánál.

Együtműködési megállapodás keretén belül a **RÉTSÁGI CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT** biztosítja az óvoda szociális segítő tevékenységét. Az együtműködés célja hogy az általuk rendszeresen biztosított szakember a gyermekek életkorának megfelelő segítséget nyújtson a felmerült problémák megoldásában a gyermekeknek, családjaiknak és a pedagógusoknak.

Az **egészségügyi szervekkel** tartott kapcsolatunk célja, hogy az óvodások testi fejlődését szakmai szemmel is figyelemmel kísérjék.

A gyermekek egészségmegőrzése és védelme érdekében együtműködési terv szerint, rendszeres vizsgálatot tart a gyermekek körében a házi orvos és a védőnő.

Az esetlegesen rászoruló gyermekeket szakrendelésre küldik, gyógytestnevelésre javasolják.

Aktuális témákban egészségügyi fórumot is szerveznek a szülőknek, óvodapedagógusoknak.

A szakmai tevékenységünk szinten tartása és megújítása érdekében kapcsolatot tartunk a **Nógrád Megyei Pedagógiai Oktatási Központtal**.

A **fenntartó önkormányzattal** való kapcsolatunk célja az egymás munkáját segítő, támogató együttműködés kialakítása.

Intézményünk szakszerű működésével minden tekintetben igyekszik megfelelni a fenntartó elvárásoknak.

A **helyi Művelődési Házat** igénybe vesszük az óvodai rendezvényekre; lehetőség szerint részt veszünk az általuk szervezett programokon.

Az óvodai nagycsoportosok szülei igényelhetik gyermekük hittanon való részvételét. A község plébánosa, vagy a hitoktató a tanévkezdéssel kapcsolatos szülői értekezleten lehetőséget kap arra, hogy személyesen elmondja a hitoktatás előnyeit, módját.

Kapcsolatunk célja a **Szülők Közösségével**, annak vezetőivel, hogy segítségükkel nevelési elveinket könnyebben megismertessük a szülőkkel, s ezáltal hatékonyabban tudjuk alkalmazni nevelési módszereinket a gyermekek körében, a gyermekek érdekében.

Segítségüket igényeljük az egyes óvodai rendezvények sikeres szervezése érdekében is.

A szülői jogok és kötelességek megismertetésében is közreműködésüket kérjük.

Programunkat elsőként ismerték meg a Szülők Közösségének vezetői, s azt széles körben propagálták.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

5.1. Játék

Célja:

A mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása.

Feladataink:

- A játékhoz szükséges eszközök és feltételek biztosítása
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki élmények feldolgozásának biztosítása
- A különböző játékfajták, s azok tartalmának, minőségének legjelentősebb, gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.

A játék a gyermek alapvető tevékenysége, ezért az óvodai nevelés legfejlesztőbb, leghatékonyabb eszköze.

A gyermekek az őket körülvevő világból és saját élményeikből merítik témáikat. Ezeket közvetítik tevékenységükben, s így oldják fel a bennük lévő feszültséget, örömet. A játék segítségével ismerkednek a világgal.

Érzelmek közvetítése során viselkedési mintákat, szabályokat sajátítanak el, melyek megkönnyítik beilleszkedésüket a társadalomba.

A játék által fejlődik tájékozódásuk, fantáziájuk, pszichikumuk, gondolkodásuk, értelmi képességeik. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, mozgást és az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A közös játék során alakul ki a mi – tudat, közösségi érzület. Egy csoporthoz tartozni mindig együttműködésre, saját céljaink késleltetésre, a közös cél elérésére serkenti a gyermekeket.

Olyan gyermekcsoportok szervezése a célunk, ahol az egymásra figyelés jellemzi a gyermekeket. Kialakulnak a szabályok, melyek betartása elfogadott, nem kíván túl nagy erőfeszítést, csak amekkorát az adott életkorban elvárhatunk. Ilyen légkörben alakulhatnak ki a hagyományok a csoportokban.

Ha a jó játék feltételeit megteremtjük, alkalmassá válik a tevékenységek során megmutakozó személyiségjegyek adottságok fejlesztésére a nevelési célok érdekében.

A játék feltételeinek biztosítása

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

Napirend:

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy az óvodába érkezéstől a hazamenetelig minden csoportban megfelelő idő jusson a szabad játéokra. Gazdagítsa a gyermekek tapasztalatait minél több közös élmény nyújtásával.

A csoport életkorának figyelembevételével segítse önálló kezdeményezéseiket, biztosítson eszközöket a továbbfejlesztéshez. A tevékenységek tervezésénél

figyeljen a termemben, illetve a szabadban folyó játék arányaira.

A játék helye és eszközei

Kisméretű csoportszobáinkat figyelembe véve a terem berendezésekor stabil és mobil játszóhelyeket is kialakítunk.

Állandó helye van általában a babaszobának, mesesaroknak, ábrázoló – barkácsoló tevékenységeknek. Az eszközök többsége mobilizálható, így nem korlátozzák a gyermeki fantáziát, kreativitást. A gyermekek mozgásigényei is kielégíthetők. Bármikor használhatják a labdát, karikákat, mini trambulint, ugró labdát.

Több kis játékszögöt is kialakítunk, a gyermekek igényeit és ötleteit is figyelembe véve. Így a kedvenc játéktémák változásával többször is átrendeződhetnek a csoportok.

A játékok kiválasztásánál ügyelünk az esztétikai és egészségügyi szempontokra is. Korcsoportoknak megfelelően alakítjuk ki az eszköztárat, ügyelünk arra, hogy a játékok a gyermekek számára elérhető helyen legyenek elhelyezve

A készen vásárolható játékok mellett a gyermekekkel közösen barkácsolva – ezáltal kreativitásukat kibontakoztatva – gyarapítjuk játéklehetőségeinket.

Mivel maguk dolgoznak egy remekmű készítésén, sokkal jobban vigyáznak rá.

A játékfajták legjellemzőbb szinterei

Gyakorló játék

Lényege egy – egy mozdulat, cselekvés sokszori ismételtetése, ami örömet okoz a gyermekeknek. Itt ismerkedik meg a tárgyak, eszközök alapvető tulajdonságaival. Rakogatja, ütögeti, próbálkozik az építgetéssel.

A manipulálási vágy kielégítésére több, különböző anyagot biztosítunk.

Szerepjáték

A gyermekek önállóan, belső készítésre kezdeményezik a játékot. Szerepkialakításuk személyiségüktől függő. Közben új magatartásformákat is elsajátítanak.

Mivel az együttműködés során társaikra is figyelemmel kell lenniük, megtanulják saját igényeik kielégítésének késleltetését is. Közösen szervezik meg a játékot, elosztják a szerepeket.

Az óvodai élet végére már elfogadják egymás eltérő elgondolásait, képesek létrehozni a játszócsoport szabályait, amit igyekeznek betartani és társaikkal is betartatni. A játék során szoros barátságok, és jó közösségek is kialakulnak.

Építő, konstruáló játék

Az alkotás öröme, a létrejött mű szépsége és egyedisége élteti. A gyermek különböző anyagokból, tárgyakkól egy teljesen új dolgot hoz létre.

Beleszövi terveit, tudatosan, céllal vezeti az építést. Megmutatkozik kreativitása. Az alkotások elkészítésére hosszabb időre is szükség lehet, ezért lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek által megkezdett építmény akár több napon keresztül is bővíthető legyen. Kreativitásuk kiteljesedéséhez minél több anyagot, eszközt biztosítunk.

Az óvodáskor végére egyre bonyolultabb építményeket képesek létrehozni többféle eszköz felhasználásával.

Az elemeket már megtervezik, az elkészült művet szerepjátékukban már felhasználják. Igyekeznek modellezni a felnőttek világát.

Az óvónő feladata hozzájárulni szükség szerint praktikus ötleteivel a gyermeki elgondolás megvalósításához.

A játék gazdagítása érdekében a gyermekeket megismertetjük a községben működő üzemekkel, az ott kapott eszközökből közösen barkácsolunk. Csoportos élményhez juttatjuk gyermekeinket, amikor vásárolunk a zöldségesben, élelmiszerboltban vagy ellátogatunk a doktor bácsihoz, fogorvoshoz, fodrászhoz.

Szabályjáték

Jellemzője a pontos, meghatározott szabály, amit be kell tartani. Szabályhoz kötött a játék kezdetet, lefolyása, befejezése. A játék folyamán tanulják meg a gyermekek a nyertes – vesztes magatartást.

Játék közben fejlődik kitartásuk, figyelmük, igényességük, közösségi tudatuk, mivel figyelni kell egymásra, s pontosan be kell tartani a lépéseket.

A játék kialakításánál figyelembe kell vennünk a gyermekcsoport fejlettségét, létszámát, az aktuális játéktémát.

A gyermekeket fokozatosan vezetjük be a szabályok világába.

Fajtái:

- énekes
- mozgásos
- értelem fejlesztő

Óvodáskor kezdetén elsősorban mozgásos, énekes játékokat játszunk egyszerű szabályokkal pár gyermekkel.

Tartalmuk, témájuk hozzájuk közelálló, állatos, gyermekes.

4 – 6 – 7 évesen egyre bonyolultabb lehet a játék. Tudnak a gyermekek egymással egyeztetni, több szabály betartására is képesek.

Figyelmeztetik társukat, ha vét a szabály ellen. Megjelenik közöttük az igazi versenyszellem.

Feladatunk, hogy egészséges versengésre neveljünk.

Nem engedhetjük meg, hogy egymással szemben negatív érzelmek kerekedjenek felül.

Udvári játék

Óvodánk nagy kertjében sokféle játéktevékenységre van lehetőség (3 homokozó, hinták, mérleghinta, babakáczak, csúszda, mászóka, forgó, mókuskerék, lengőhíd, kismotorok, futókerékpárok, stb.).

A gyermekek mozgásigénye kielégíthető változatos formában.

A szabad játék mellett igény szerint énekes, mozgásos szabályjátékokat is játszunk a gyermekekkel. Lehetőséget adunk a csoportszobában kedvelt tevékenységek folytatására is (babaszoba, rajzolás, gyurkálgatás, könyvnézegetés).

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel értelmi képességeiket figyelembe véve foglalkozunk a játék teljes folyamatában. A csoporttársakat különbözőségük elfogadására neveljük, hogy segítsék társukat a játékban, aki több odafigyelést igényel egy – egy tevékenység közben. Speciális fejlesztő játéktevékenységeiket szakember irányításával tervezzük.

5.2. Vers, mese

Célja:

A gyermekek érzelmi, értelmi, etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, mese élmények, versek, mondókák segítségével.

Feladatok:

- A különböző irodalmi anyagok, az egyetemes értékű és népi művek megfelelő arányú felhasználásával, 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével—a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek igényes, sokrétű válogatásával a 3 – 6 – 7 éves korban megjelenő jellegzetes

tartalmak biztosítása.

- A mese, vers hangulatának megfelelő, azt kifejező óvónői előadásmód, metakommunikáció érvényesítése; bábok, dramatizálás eszközeinek alkalmazása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése.
- A gyermekek, világról való ismereteinek, a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatainak bővítése; s az ezzel kapcsolatos megfelelő, lehetséges viselkedésformák feltárása.
- Pozitív emberi kapcsolatokra nevelés.
- Önismeret, önértékelés elősegítése.

A beszélni tanuló gyermek ritmusok, dallamok, hangzóviszonyok szerint spontán, játékos módon szerkeszti a nyelvet. A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek fontos eszközei az anyanyelvi nevelésnek, és az érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkörnek.

A mese és vers—esetlegesen a bábozás, dramatizálás eszközeivel—emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segít a környező világ megismerésében.

A jó mese olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat fel a gyermekek számára, melyek megértésére más eszközökkel ebben az életkorban nincs mód. Oldja a szorongásokat, belső képteremtésre tanít, melynek megfelelő fejlettsége nélkül lehetetlen a későbbi olvasóvá válás.

A mese hatására a gyermek képes gondolatait helyesen megfogalmazni, intenzív belső fantáziaképet megjeleníteni.

A mese és a vers az óvodáskorú gyermek életkorának leginkább megfelelő irodalmi műfajok. A mese—képi és konkrét—formában feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, s a lehetséges megfelelő viselkedésformákat is. Értő módon visszaigazolja a kisgyermek természetes szorongását, és egyben feloldást, megoldást kínál.

A tárgyi világot is megelevenítő szemléletmódja és az ehhez társuló, szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe—csodákkal és átváltozásokkal—életkorilag pontosan megfelel a kisgyermek szemléletmódjának és világképének. Így a mese nem elvezet a mélyebb értelemben vett pszichikus realitástól és a külvilágra irányított megismerési törekvésektől, hanem éppen ráébreszt ezekre az életkornak megfelelő módon.

A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A gyermekek a mesét lehetőleg élő szóval könyv nélkül hallják! Az óvónő hangjátéka, mimikája, életre kelti a mese szereplőit.

Nagyon fontos, hogy a mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagyfokú érzelmi biztonságban érezze magát. A mesehallgatás intim állapotában a gyermek belső képvilágát jeleníti meg, melynek folyamata a gyermeki élményfeldolgozás

legfontosabb formája.

A mozgással kísért gyermekversnek, mondókának nem árt a természetes gyermekzaj, de a mesemondáshoz fontos megteremteni a csendes körülményeket. A mese és vershallgatás intim állapotát hangulati elemekkel, megfelelő szokások kialakításával is erősíthetjük. /pl. hely, mondóka; illetve dallam, szignál hangszerrel vagy IKT eszközzel, stb./

A bábelőadás vagy egy mesefilm vetítése szintén általános nyugalmat, odafigyelést igényel.

A gyermek saját vers-és mesealkotása akár mozgással kísérve, akár ábrázolással történő kombinálása a gyermeki önkifejezés egyik legfontosabb módja.

A többször hallott, kedvenc mesék jó alapot adnak a dramatizáláshoz.

Mondókázáshoz, verseléshez fontos az alkalmyszerűség.

Naponta bármikor kezdeményezhető, ahogy a helyzet megkívánja.

A népi és irodalmi műveken kívül mi is kitalálunk történeteket, szituációs helyzeteket teremtünk, hogy a gyermekek így is kapjanak ötletet játékok során. Ilyen helyzetekben fejlődik a gyermekek beszéde, kifejező képessége. Nagyobb gyermekek már képesek közös mese kitalálására és lerajzolására is.

Felhívjuk a szülők figyelmét a mese személyiségformáló szerepére, arra kérve őket, hogy naponta legalább egy mesét vagy történetet mondjanak el otthon is gyermeküknek. Hallgassák meg a gyermekmesével kapcsolatos kérdéseit, észrevételeit.

3 – 4 éves korban 8 – 10 mondókát, rövid verset ismétlegessenek kedvvel a gyermekek, melyeket mozgással is kísérhetnek.

A mondókák, versek adnak alkalmat a közvetlen testi kontaktusra. Különösen beszoktatás idején fontos a kisgyermeket ölbe véve rövid mondókákat, simogatókat, höcögőket mondogatnunk, ezzel is közelebb hozva számára az új környezetet.

4 – 5 éves korban mondogassanak 2 – 3 kiolvasót, 6 – 7 darab, 8 – 10 rövid sorból álló verset, de szórakoztatásként minél többet.

Gyakran lapozgassanak mesekönyvet, a képekről beszélgessenek kedvükre. Ismerjenek meg 10 – 12 új mesét, halmozó láncmeséket, állatokról szólókat.

5 – 6 – 7 éves korban tartsák emlékezetben a korábban megismert mondókákat, verseket, meséket. Megismernek 4 – 5 újabb kiszámolót, párválasztót, felelgetős mondókát.

Óvodáskor végére hallgassanak 15 – 20 verset, 6 – 8 – at jegyezzenek is meg. Szeressenek mesekönyvet nézegetni, s képei alapján tudják felidézni kedvenc meséiket. Ebben a korban a népmesék, a folytatásos irodalmi alkotások egyaránt kedveltek.

A gyermekek megjegyzik a jellegzetes mesefordulatokat, az érdekes, különös hangzású neveket, jelzőket. Az óvónő céltudatos tevékenysége következményeként

érhetően, folyamatosan kommunikálnak társaikkal, felnőttekkel egyaránt. Minden szófajt használnak, a hangzókat tisztán ejtik. Különböző mondatfajtákat, mondat szerkezeteket alkotnak.

A versek, mesék kiválasztásának az aktuális évszak és ünnepkör is meghatározó.

Eszközeink az irodalmi neveléshez

Válogatás az életkori sajátosságok figyelembevételével történik. A kisebb csoportokban elsősorban a leporellók, a nagy képfelületű, keményebb lapos mesekönyvek használhatók.

Később több színes, képes mesekönyv, ami könnyen elérhető helyen áll. Nagycsoportban már jelen vannak a kevésbé színes illusztrációjú, finomabb lapokból álló mesekönyvek, meseregények. Ekkorra már kialakul a könyv tisztelete a gyermekekben.

A könyvespolcon megtalálhatóak az óvó nénik által készített, verses, mondókás—jellegzetes rajzokkal illusztrált—füzetek. Ezek minden esetben a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve készülnek.

Ezek tetszés szerinti időben történő lapozgatása ébren tartja a gyermekek emlékezetében a kiscsoportos koruktól hallott mondókát, verset, mesét.

A bábok és a mesejátékokhoz használható eszközök gyermek közelben vannak, így azokat játék során bármikor elővehetik.

Anyanyelvi játékok

A beszédkultúra kialakításának, formálásának elengedhetetlen eszközei az óvodában a különböző nyelvi játékok. Alkalmasak a különböző beszédhibák javítására, bővítik a gyermekek szókincsét, és választékossá teszik kifejezésmódjukat. A helyesen megválasztott játékok segítenek a beszédgátlás feloldásában. A különböző csoportokban tervezett és alkalmazott anyanyelvi játékok igazodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz, és egyéni fejlettségükhöz.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen mondanak verset, mesét.
- Igénylik a mesehallgatást, folytatásos történeteket.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak maguk és társaik szórakoztatására.
- Tudnak kitalálni meséket, történeteket.
-

A sajátos nevelési igényű gyermekek irodalmi és anyanyelvi nevelése óvodánkban: Mindenkor elvárásainkat, feladatainkat a gyermekek fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.

A tények figyelembevételével gyermekenként személyre szólóan tervezik az irányú feladataikat az adott csoportban dolgozó óvónők, melyhez gyógypedagógus adhat szakszerű segítséget.

5.3. Ének – zene, énekes játékok, gyermektánc

Célja:

A zene megszerettetése, a közös játék, közös éneklés örömeinek megéreztetése, a gyerekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának kialakítása, zenei kultúrájuk megalapozása.

Feladata:

- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelő válogatása.
- A gyermekek ének – zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományok megőrzése, olyan zenei élményekhez juttatása,— mely megalapozza zenei anyanyelvüket.
- Zenei kreativitás alakítása /fontos szerepet játszanak a kortárs zenei anyagok/
- Az igényesen válogatott népdal, néptánc megismertetése
- Hagyományápolás, *népművészeti elemekkel, szokásokkal, nemzeti szimbólumokkal.*
- Az ének – zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- Tervszerű, tudatos, folyamatos fejlesztő hatások megszervezése, a zenei ízlés formálása, a gyermekek gátlásainak oldása.
- Tehetséges gyermekek zenei fejlesztése:
  - jelzés a szülők felé,
  - javaslat zenetanulásra, néptánc- népdaloktatásra,
  - tehetséges gyermekek ünnepeken való szerepeltetése
- Oldott légkörben örömszerzés – jó óvónői példával.

A tudatosan tervezett, szervezett zenei nevelésnek jelentős szerepe van a képességek fejlesztésében.

Zenei élményeket a gyermekek az egész nap folyamán szereznek. Játék közben dúdolgatunk, énekelgetünk, zenei hangokat, zörejeket, zenét hallgatunk főleg ünnepek közeledtével.

A dalokat és mozgásanyagokat a környezet megismerésére neveléshez, az évszakokhoz és a jeles ünnepekhez kapcsolódó hagyományokhoz válogatjuk. Ugyanígy kapcsoljuk a meséhez, vershez is, mert komplexitásra törekszünk.

Az ének – zene képességfejlesztő hatása természetes úton valósul meg az óvodában. A meghallgatásra és megtanulásra szánt dalok közül az óvónők választanak jó érzékkel az életkori sajátosságok figyelembevételével.

A gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában fontos eszközök az énekes népi játékok és az igényes kortárs művészi alkotások.

A mondókák, dalok, dalos játékok megtanulása folyamatos. A gyermekek szívesen ismételtetik, mozgással kísérik a hallott mondókákat, dalokat a nap folyamán bármikor.

A tárgyi feltételek megteremtése igen fontos. Úgy kell kialakítanunk a csoportszobát, hogy nagyobb hely maradjon az énekes, mozgásos dalos játékok zavartalan játszásához. Ha az időjárás engedi, legjobb a szabadban szerveznünk az ilyen típusú foglalkozásokat.

Zenei képességeket kisebb csoportokban fejlesztjük, figyelve az egyéni adottságokat, fejlettségi szinteket.

Rendkívül fontos az óvónő és a gyermekek közötti meghitt kapcsolat.

Kiscsoportban—3-4 éves korban—a gyermekeket ölbe véve dúdolgatunk, simogató, hintáztató mondókákat, dalocskákat kedv szerint ismételtetünk.

Egy – egy mondóka szövegéhez improvizálunk dallamot, elénekeljük a gyermek nevét.

Megfigyelhetjük a természet és környezetünk hangjait (eső kopogása, szél susogása, porszívó, hajszárító hangja, egymás hangja, stb.).

Óvodai ünnepek előtt több aktuális dalt is énekelgetünk, s így a kedvenceket észrevétlenül is megtanulják a kicsik. Megismernek 5 – 7 mondókát, 10 – 15 dalos játékot (s – m, l – s – m, m – r – d, hangterjedelemben). Megfigyelik a magasabb és mélyebb hangok közötti különbségeket (állathangok utánzásával, pl.: csiripelő kismadár, brummogó medve).

4 – 5 éves korban a már ismerteken kívül megismernek 4 – 6 új mondókát, kiszámolót. A 12 – 15 új játék dal 6 – 8 motívumtól nem hosszabb. A hangkészlet kibővül (s – m – d, s – m – r – d, d – l – s, m – r – d – l). Önálló, tiszta éneklésre, élményt jelentő változatos játékformákra törekszünk.

A körjáték elsősorban szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító. A gyermekek megtudják különböztetni a finomabb hangszíneket. Felismerik a gyors és lassú közötti különbséget. Játék közben képesek tempótartásra.

5 – 6 – 7 éves korban az ismereteken kívül a dalanyag kibővül 5 – 6 múdallal, 4 – 6 hosszabb mondókával, 16 – 20 népi gyermekjáték dallal. A dalok hangkészlete főleg félhang nélküli, az ötfokúság dallamfordulatain mozog. Az egyszerűbb dalok mellett többségben a l – s – f – m – r – d, m – r – d – l (ti) és a m – r – d – l – s, r – d – l – s

dalok szerepelnek.

A dalos játékok egyre változatosabbak. A gyerekek új térformákat, bonyolultabb mozgást és szervezést is igénylő dalos játékokat ismernek meg.

Az anyagválasztásnál figyelembe vesszük a nemzetiségi kisebbség esetében a gyermekek hovatartozását is.

Az esztétikusan előadott zenehallgatási anyag a gyermekeknek örömet szerez, érzelmeit gazdagítja.

Leghatásosabb az óvónő éneke, vagy hangszeres játéka.

Az ünnepi hangulatot varázslatossá tehetjük, ha az óvónők kis kórust vagy hangszeres együttest alkotva adnak elő néhány szép művet.

Az éneklés jelen van mindennapjainkban!

Szoros tartozéka a meleg hangulatú, családi óvodai légkörnek.

Óvodánkban lehetőség van a 4-5-6 éves gyermekeknek, heti egy alkalommal népdal, néptánc, népi játékos foglalkozáson való részvételre, melyet végzett néptánc-pedagógus tart minimális óradíj ellenében. *A foglalkozások magyar hagyományainkra épülnek.*

Fejlődés az óvodáskor végére

- Ha megkedveltettük a gyermekekkel az énekfoglalkozásokat, bármikor fognak kezdeményezni körjátékokat; szívesen mondókáznak.
- Kedvükre énekelnek játék közben egyedül is.
- Élvezettel hallgatják mások ének – zenei előadását, hangszeres játékát, és az életkoruknak megfelelő, igényes gépzenét.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést; a dalok és mondókák ritmusát.
- Szívesen vesznek részt hagyományőrző játékokban.
- Az egyszerű játékos, táncos mozgásokat esztétikusan adják elő.
- Az éneklés, zenélés és a dalos játék mindennapi tevékenységük részévé válik.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ugyanúgy megtalálják a helyüket az ének – zenei foglalkozásokon belül, mint egészséges társaik.

Fontos, hogy testközelben minél több éneket, mondókát, zenét hallgassanak. Fogycatékosságuk mértékétől függően egyéni fejlesztésben részesülnek, de élvezettel játszanak együtt társaikkal a dalos játékok során is.

5.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célja: Tudják rajzaikban kreatívan megfogalmazni gondolataikat, érzelmeiket, ezáltal fejlődik személyiségük, testsémájuk.

- A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése.
- A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása.
- Esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- Kreatív önkifejezés, alkotás.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Tevékenység szervezeti formáinak biztosítása. Az egész nap folyamán teret és változatos eszközöket kell biztosítani az ábrázolási tevékenységhez.
- Az eszközök helyes használatának, technikájának elsajátíttatása.
- Helyes, s biztos ceruzafogás—mint nonverbális kommunikációs eszköz—elsajátíttatása.
- A gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Személyes tapasztalatok bővítése, élményhez juttatás, rácsodálkoztatás a világra.
- Az alkotókedv kibontakoztatása a szabad önkifejezés figyelembe vételével. Törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására, s a tehetségek bátorítására.
- A gyermekek tapasztalják meg, hogy sokféle anyag létezik, s ezekből bármi készíthető.
- 3 – 6 - 7 éves korban tervezhető alkotó tevékenységek, azok tartalmának, minőségének fejlesztése.
- Megfelelő eljárásokkal a rajzolás, festés, mintázás, vágás, hajtogatás, ragasztás, stb technikai alapelveinek megismertetése.
- A gyermekek megismertetése különféle műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.
- A különféle ábrázolási tevékenységekkel kapcsolatos higiéniai szokások, megismertetése, elsajátíttatása, következetes betartásuk, betartásuk figyelemmel kísérése.

A rajzolás, festés, mintázás, a kézimunka különböző fajtái, építés, képalakítás, a műalkotásokkal való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A különböző tevékenységekben melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, dúsítják fantáziavilágát (az egyéni fejlettségükhöz igazodva) az óvodapedagógus által biztosított feltételek elengedhetetlenek.

Az ábrázoló tevékenység megszervezése:

Az óvodai élet teljes idejében könnyen elérhető helyen tartott többféle eszköz jó alkalmat teremt az alkotásra az óvodások körében.

Nem az elkészült mű milyensége a fontos, hanem a tevékenység öröme, amit a gyermek alkotás közben átérez.

Olyan légkört teremtünk a csoportokban, melyben érvényre juthat a gyermekek önkifejezési vágya, erősödhet önbizalmuk.

A terem dekorációja, színei, az ábrázolás eszközei ízlésformálóak, alkotásra készítetik a gyermekeket.

A gyermekek személyiségének fejlesztését nem csak a hagyományos módon (rajzolás, festés, stb.) lehet segíteni, hanem meg kell ismertetni őket a különböző népművészeti elemekkel és esztétikus tárgyi környezetet kell számukra teremteni.

Motiváció:

Egy korcsoporton belül a gyermekek adottságaitól függően sokféle lehet. Legfontosabb az alkotás iránti vágy felkeltése a gyermekekben. Az ábrázolás, építés, barkácsolás állandó helyet igényel. A kezdeményezés során az óvónő ötleteket adhat a gyűjtött vagy a környezetben található tárgyakkal való építésre, téralakításra. Buzdítson, dicsérjen, hívja fel a többiek figyelmét egy – egy ötletes dologra!

A gyermekek kezűgyességének fejlesztése érdekében az otthoni barkácsolási, ábrázolási tevékenységek szükségességéről meg kell győznünk a szülőket.

3—4 éves korban a gyermekek játék közben szétválogatják a tárgyakat, anyagokat színek szerint. Próbálják az ábrázolást – firkálgatnak, foltszerű festéknyomokat vetnek papírra. Élvezik a könnyen formálható anyagokkal történő manipulálást. Nagyalakú rajzlapot, csomagolópapírt biztosítsunk számukra, hogy minél nagyobb felületen történhessen a rajzolgatás, hiszen ők még csak a nagy mozgásokra képesek.

4—5 éves korban személyes élményeiket különböző technikák alkalmazásával igyekeznek kifejezni. Érdeklődnek környezetük színesi iránt.

Ismerik a vékonyabb, vastagabb vonalakat, képesek ritmikusan elrendezni rajzlapon az ismert formákat. Új technikákkal ismerkednek (nyírás, tépés, hajtogatás, ragasztás, varrás, nyomatok, stb.). A gyűjtött tárgyakból a különböző technikák felfedezése után kiegészítéssel képesek valamilyen művet készíteni.

5—7 évesen már képesek saját élményeik, mesék, történetek elképzelt szereplőinek a megjelenítésére, képi, plasztikai kifejezésére. Közös játékhoz, dramatizáláshoz egymás és szüleik megajándékozásához szívesen készítenek eszközöket a

megismert technikai fortélyok mind tökéletesebb alkalmazásával.

Munkáik során egyre nagyobb teret szentelnek a díszítő tevékenységnek.

Példamutatással igyekszünk kialakítani a gyermekek igényét az alkotásra, önkifejezésre.

Fontos, hogy minél több alkalmuk nyílhasson a környezet esztétikai alakítására (rajzaikkal, munkáikkal díszítjük az óvodát, a csoportszobát) és az esztétikai élmények befogadására.

Ismerik a különböző színárnyalatokat, azokat különböző színekből ki tudják keverni. Képesek térkifejezésre, a kép síkján egymás melletti, fölötti formákkal.

A gyermekek feladattudatát fejleszthetjük több fázisban készíthető alkotásokkal is (mesekönyv, bábok, szerepjáték kellékeinek készítése).

Ismerkedés képzőművészeti alkotásokkal

Kiállítások látogatása, műalkotások megcsodálása, a róluk való beszélgetés fontos része az óvodai vizuális nevelésnek. Művészeti albumok nézegetésével, a látottak alapos megfigyeltetésével kedvet ébreszthetünk a gyermekekben a későbbi múzeum vagy képtár látogatásához. Ennek jelentőségére fontos felhívunk a szülők figyelmét is.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A tudatos pedagógiai munkánk következményeként a gyermekek élményeik, elképzeléseik képi kifejezésére változatos formában többféle technikai eszköz együttes alkalmazására is képesek lesznek.
- Egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, egyszerűbb és változatosabb mozgásformák is kifejezésre jutnak (lépés, kartartás, eltérő hajszín stb.).
- Téralakításban, építésben ötletesek, bátrak, együttműködők.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek.
- Tudnak örülni a közösen készített alkotásoknak, kompozícióknak.
- Véleményüket megfogalmazzák, tudnak beszélgetni az elkészült alkotásokról.
- Munkáikkal hozzájárulnak az óvoda díszítéséhez is.
- Igényük lesz az alkotás, a kreatív önkifejezés.

Az országosan közzétett rajzpályázatokon rendszeresen részt veszünk a gyermekek

által készített alkotásokkal.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel is igyekszünk megkedveltetni a különböző ábrázolási technikákat.

Nagyon fontos, hogy élvezzék az ábrázolás, valamint a létrehozás gyönyörűségét. Egy – egy technikai megoldás az óvónővel közösen, serkentheti további ténykedésre a gyermekeket.

5.5. Mozgás

A mozgás kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.

A mozgás fejlesztése kiemelt feladataink közé tartozik, s erre az egész óvodai élet bőséges lehetőséget kínál.

A mozgásfejlesztés az egész személyiség fejlesztésére irányul és nemcsak a testnevelés keretein belül, hanem az egész óvodai életbe szervesen illeszkedik.

Célja:

A gyermekek személyiségének fejlesztése a változatos mozgásos tevékenységek által. Harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- s finommotoros mozgás kialakítása.

- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- A gyermekek természetes mozgásának, tájékozódásának, alkalmazkodó képességének fejlesztése, tartási hibáinak megelőzése, javítása.
- A testi-lelki egyensúly fenntartása.
- A mozgásigény kielégítése, a mozgás megszerettetése.
- A cselekvés által a szellemi, fizikai teljesítőképeség növelése.
- Harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és finommozgások kialakítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- A mozgásigény kielégítésére, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével a lehetőségek biztosítása.
- Változatos, játékos módszerekkel, eszközökkel a mozgás vonzóvá tétele a gyermekek számára különböző szervezeti formák megteremtésével, az életkori sajátosságok, valamint egyéb tényezők figyelembevételével— lehetőség szerint a szabadban tervezve—s változatos, játékos módszerekkel, eszközökkel.

- Az életkori sajátosságok figyelembevételével, a célok elérése érdekében—a foglalkozások tervszerű felépítésével—mozgásos tevékenységek, mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- Fontos az egyéni differenciálás. A tehetséggondozás illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való speciális bánásmód.
  - A nagy-és finommozgások fejlesztése; harmonikus, összerendezett mozgások kialakítása
    - egyensúlyfejlesztés
    - szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése
    - ritmusérzék fejlesztése
  - Testi képességek fejlesztése
    - erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség
  - Testséma fejlesztése
    - testrészek ismerete
    - testfogalom kialakítása
    - kezesség (lateralitás fejlesztése, dominancia erősítése)
  - Természetes mozgáskészségek fejlesztése
    - járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás
  - Tartáshibák megelőzése, javítása
  - A szellemi, fizikai teljesítőképesség növelése

A mozgásfejlesztés tartalma:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás; a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó torna, a mozgásos játékok hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy-és kismozgások kialakulásához.

Felerősítik és kiegészítik a gondozás, a térben való tájékozódás, a helyzetfelismerés, az alkalmazkodóképesség, a személyiség akarati tényezőinek alakulását. A mozgás hozzájárul a pszichomotoros készségek, képességek kialakulásához.

A mozgásos tevékenységek számtalan egyéb területek fejlesztését is lehetővé teszik.

- Az egészséges életmódra nevelés területén:
  - A rendszeres és kellemes légkörben végzett mozgás a gyermek természetes igényévé válik és beépül a szokásrendjébe.
  - Fokozódik a gyermek edzettsége, teherbírása, nő a betegségekkel szembeni ellenállása, amelyek befolyásolják a gyermekek egészséges fejlődését.
- Értelmi nevelés területén:
  - Mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi és formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére.

- A látott, hallott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalkotást és a keresztcsatornák fejlődését.
- A mozgásos játékok fejlesztik döntési képességét, problémamegoldását, következtetések levonását.
- A kötött mozgások által fejlődik a gyermek szabálytudata.
- Szociális fejlődésterületén:
  - Saját testének, mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik éntudata, erősödik szociális énje.
  - A közös mozgás formálja a társas kapcsolatokat.
  - Képes lesz társira figyelni.
  - A közös mozgás során a társakhoz való alkalmazkodás fejleszti a gyermek önuralmát, toleranciáját, késleltetési képességét, akaratát.
  - Az együttlét kialakít egy egészséges versenyszellemet.
  - A komplex testmozgások hozzájárulnak a gyermek egészséges énképének kialakításához; segítik az érzelemszabályozást, önkontrollt; szabálykövető, társas viselkedést.

A mozgás feltételei:

A mozgásos tevékenységek tervezésekor fontos szempont az adottságaink, lehetőségeink minél sokoldalúbb kihasználása.

Meghatározó tényező, hogy óvodánk hatalmas, füves talajú udvarral rendelkezik.

Itt található focipálya, mérleghinta, lengőhinta, pörgő, mászóka, csúszda, futókerékpárok, műanyag futómotorok és még számos mozgáskoordinációt fejlesztő eszköz. Az udvari játékok folyamatos bővítés alatt állnak.

A mozgásos tevékenységeket, amennyiben az időjárás engedi, a szabadban végezzük.

Rendelkezünk külön tornaszobával, amely kicsi, ám felszereltsége sokféle tevékenységre ad lehetőséget.

Számos tornaszerünk van: labdák, trambulínok, bordásfalak, kötélmászóka, füles labda, testhengerek, babzsákok, karikák, autók, tinikondi, zsámoly stb. amely mind segítik céljaink megvalósítását.

Környékünkön számtalan jó adottságú kirándulóhely található.

Óvodánk mozgásprogramjának területei:

- Kötetlen, szabad mozgásos tevékenységek során
  - Cél: a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése

- Tartalma: A csoportszobában, szabadban, tornaszobában bizonyos szabályok betartása mellett biztosítjuk a gyermekek mozgásigényének kielégítését.
- Szervezett testnevelés foglalkozások során (teremben vagy szabad levegőn, eszközökkel vagy eszköz nélkül)
  - Cél: kötött keretek közt célirányos fejlesztés, sikerélményhez juttatás.
    - ❖ Mindennapos testnevelés

Tartalma: Minden korcsoport számára naponta biztosítjuk a frissítő tornát, amelyek középpontjában a mozgásos szabályjátékok állnak.
    - ❖ Testnevelés foglalkozás

Tartalma: Kötött tevékenység, amely a természetes mozgásokon alapul (járás, futás, ugrás, függés, egyensúlyozás, dobás). A foglalkozások szervezését a gyermekek fejlettségi szintje határozza meg.

Felépítése: Bemelegítés>járásgyakorlatok>futás >gimnasztikai gyakorlatok>főgyakorlat, kiegészítő gyakorlat>játék >levezetés

Gyakorisága: Mini-, kis- és középső csoportban hetente egy, nagycsoportban heti két alkalom.

Időtartama: Korcsoporttól, fejlettségtől függően 20-45 perc.

A foglalkozások megtervezéséhez a testnevelés módszertana nyújt segítséget.

A különböző gyakorlatokat az óvónő szakszerűen mutatja be, közben verbálisan is segíti a helyes kivitelezést.

Kisebбекnél nagyon fontos a vizuális minta állandó jelenléte, majd az óvodáskor végére már a verbális utasításra való mozgás kerül előtérbe. Fontos a fokozatosság elve.
    - ❖ Lábtorna

Tartalma: Lábboltozat-erősítő gyakorlatok, melyeket mezítláb végzünk.
- Ügyességfejlesztő sportprogramok során
  - Cél: változatos mozgásminták elsajátítása, alkalmazkodóképesség fejlesztése
    - ❖ Sportnap

Tartalma: közös mozgásos játékokon, ugráló várban való mozgás
- Kirándulások során
- Külön foglalkozásokon
  - Cél: speciális szükségletek kielégítése
    - ❖ Gyógytorna

Tartalma: Szakember vezetésével, tartás és lábboltozat-javítás.

Kerete: Kiscsoportos foglalkozás, egyéni szükségletek figyelembevételével

❖ Néptánc

Tartalma: Mozgás-, mozgáskoordináció fejlesztés a nagy-, középső- és kiscsoportos gyerekeknek;

A mozgásos gyakorlatok során is végig alkalmazzuk az egyéni bánásmód elvét. Figyelünk arra, hogy a tehetséges, nagyobb állóképességű gyerekek számára is megfelelő terhelést jelentsenek a programok.

A többletmozgás kielégítésére változatos lehetőségeket kínálunk

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel egyéni képességüket figyelembe véve végeztetjük a játékos feladatokat.

Fontosnak tartjuk a felzárkóztatást, a hátrányok kompenzálását, a beilleszkedés segítését.

Jelszavunk a pozitív megerősítés.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgását, viselkedését szándékosan irányítani képes.

- A gyermekek szívesen mozognak, felméri egyéni korlátaikat.
- Megismerik testrészeit, az oldaliságot.
- Mozgásuk összerendezett, képesek mozdulataikat tudatosan irányítani.
- Képesé válnak a járás alakzatait (előre-hátra) változó körülmények között is alkalmazni, ütemtartással járni.
- Természetes kar-és lábmunkával futnak; képesé válnak irány és tempóváltásra.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Ismerik a testnevelés egyszerű szakszavait, vezényszavakra is képesek bizonyos gyakorlatokat elvégezni.
- Képesek 45 percet a szabályok betartásával mozogni, sor-és váltóversenyt játszani.
- Tudnak futni, labdát elkapni, hajítani, páros lábbal ugrálni stb.
- A fogóizmok ereje fokozatosan nő, így finommozgásuk fejlődése segíti az íráshoz szükséges mozdulatok helyes kivitelezését.

A mozgás során megvalósuló feladatok hozzájárulnak az óvodai nevelés céljainak kiteljesedéséhez.

3 – 4 éves korban a nagy mozgásokon kívül megismertetjük a gyermekeket a különböző futás, ugrás, dobás, labdagyakorlatokkal. Csúszás, mászás, kúszás, támaszgyakorlatok épülnek be mozgásos játékaikba.

4 – 5 éves korban még mindig a nagy mozgások fejlesztése a meghatározó. Irányított mozgásos játékaikban a futásgyakorlatok közben akadályok beépítésével nehezítjük a feladatokat. Szervezünk ugrás – és dobásgyakorlatokat. Egyre gyakrabban és ügyesebben használják a labdát különböző feladatok közben. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem – kéz, szem – láb koordináció differenciálódása.

A megismert mozgáselemeket változatos formában, teremben és a szabadban is alkalmazzuk.

5 – 6 – 7 éves korban mozgásuk már sokkal összerendezettebb, harmonikusabb. Sokféle mozgáselemet ismernek, s szívesen ismételnék. Nagy hangsúlyt fektetünk a finommotorika fejlesztésére, szabályjátékok alkalmazására. Rendszeresen használunk kézi szereket (szalagok, botok, labdák, kendők).

Sor – és váltó versenyek közben gyakorolják a különböző futásformákat.

Komoly figyelmet igénylő gyakorlatok után játékot alkalmazunk korosztályonként eltérő szabályokkal.

Az új játékok megismertetését a mindennapos testnevelések idejére tervezzük. Ha egymás utáni napokon játsszunk, csiszolható, változtatható a csoport fejlettségi szintjének függvényében.

A rendszeres szervezett testnevelési foglalkozások által fokozatosan növekszik a gyermekek teljesítő képessége. Mozdulásuk összerendezettebbé válik.

A mindennapos testnevelés elsődleges feladata a szervezet felfrissítése, ezért, ha az időjárás engedi, a szabadban tartjuk.

Fontos, hogy biztosítsuk a motoros képességek fejlesztését. Rendszeresen végeztetünk tartásjavító, lábboltozat erősítő gyakorlatokat.

A játékok tervezésénél figyelembe vesszük a testnevelési foglalkozások mozgásanyagát. Feladataink megvalósulását segítik az udvari tornaszerek, séták, kirándulások is.

Jó adottságú udvarunkon a gyermekeknek lehetőségük van mászásra, függésre, lengésre, egyensúlyozásra, futkározásra – akár cipő nélkül is.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

Célja:

- A környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása természeti -, emberi -, tárgyi világ értékei iránt.
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli szemléletének alakítása.
- Környezetvédelemre való nevelés.

Az óvodapedagógus feladata:

- Hely, idő, alkalom, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, tapasztalatok gyűjtésére; a megfelelő környezetkultúra szokásainak kialakítására,
- Tegye lehetővé a gyermekek számára, hogy tapasztalatok, élmények és ismeretszerzés útján kialakuljanak a biztonságos életvitelhez szükséges ismereteik.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása, a természet védelmére, szeretetére nevelés
- A környezettudatos magatartásformák megalapozása, alakítása.
- Segítse önálló véleményalkotásukat, döntési képességük fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokra tesz szert a közvetlen és tágabb környezetében. A valóság felfedezése során találkozik különböző formákkal, mennyiségi és téri viszonyokkal matematikai tartalmú tapasztalatokkal és ismeretekkel, azokat tevékenységeiben alkalmazza. Miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek segítik az életkorának megfelelő biztonságos eligazodást.

Ismerkedjen a szülőfölddel, az ott élő emberekkel, a táj szépségeivel, a helyi hagyományokkal és néphagyományokkal, szokásokkal; a családi és tárgyi kultúrával.

Környezeti nevelés alatt értjük:

- a környezeti értékek felismerését
- a környezeti fogalmak tisztázását,
- képességek kialakítását, melyek szükségesek az emberi kultúra és környezet megismeréséhez,
- *nemzeti identitástudat, hazaszeretet, szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapjainak megismerését, védelmét,*
- *keresztény kulturális értékek közvetítését,*
- *közösséghez való tartozás élményét,*
- pozitív viszonyok kialakítását, a természethez, emberi alkotásokhoz egyaránt,
- környezettudatos magatartás kialakítását,
- környezetünk védelmére, értékeinek megóvására nevelést.

Az óvodai nevelés legfontosabb feladatai köré tartozik megismertetni a gyermekekkel azt a természeti, társadalmi környezetet, amiben élnek.

Természet – társadalom – ember megismerését szolgáló témakörök:

- Az ÉN – kép fejlesztése
- A szokások kialakítás
- A víz, a levegő, a talaj tulajdonságaival való megismerkedés
- Növények és állatok
- Lakó – és óvodakörnyezet

Mindez az évszakokhoz szorosan kapcsolva az adottságok és különbözőségek észre vétetése a természet változásában.

Feladatunk, hogy könnyed, vidám, játékos tevékenységeket szervezzünk, melyeket személyes tapasztalás, vizsgálódás, közvetlen szemlélődés, de adott szempontok szerinti megfigyelés is jellemez.

Mindig keressenek a gyermekek hasonlóságokat, fedezzenek fel relációkat stb. A megfigyelések mellett vizsgálódjanak, kísérletezzenek, mérjenek stb.

Az ÉN – kép fejlesztése:

Ismerkedjenek a testükkel – különböző testrészeit nevezék meg. Tudatosuljon a testápolás és az egészség megóvásának fontossága. Ismerkedjenek meg az orvos, fogorvos, gyógyszerész és a védőnő munkájával.

Kiemelt hangsúlyt kapjon a család szerepe, mint a legkisebb társadalmi egység, a felnőtt – gyerek viszony szituációs játékokon keresztül.

Családon belüli kötelességek tudatosulása, a család legfontosabb szükségleteinek megismerése.

Önmaga felfedezésére irányuló játékok:

- Érzékelő játékok (tapintás, ízlelés, szaglás, hallás)
- Társas kapcsolatokat építő játékok a párkeresők, csoportalakítók, együttműködést fejlesztő játékok.

E területek fejlesztését színesebbé tehetjük különböző anyanyelvi játékok alkalmazásával, mondókák, versek megismertetésével. Különböző matematikai fogalmak megismerésére is alkalmas e terület (kisebb – nagyobb, alacsonyabb – magasabb, párosítás: fiú – lány stb.). Számlálgatásra is kiváló (testrészek, családtagok száma stb.).

Szokások kialakítása:

Magatartási és cselekvési szokásokat alakítunk ki játéktevékenység, önellátás, gyermeki munka és társas kapcsolatok révén.

A szokásrendszert alapvetően befolyásolja a szülői, óvónői, dajkai modell.

Önállóságra szoktatjuk a gyermekeket, figyelembe véve egyéni adottságaikat. Játéktevékenység közben arra szoktatjuk őket, hogy tartsák tiszteletben egymás játékterületeit, szokják társaik és a felnőttek testközelségét. Társas kapcsolataikat óvónői példamutatással, szituációs játékok szervezésével fejlesztjük. Udvariassága, segítőkészsége, alkalmazkodóképessége, empátiára, kölcsönös bizalomra, mások és a másság elfogadására, nyitottságra nevelünk. Miközben a gyermekek a csoportszoba rendjét és tisztaságát megóvják, végzik a naposi teendőket, kialakulnak munka – és takarékosági szokásaik is. A család és az óvoda feladata a gyermek környezetének esztétikus kialakítása, a keletkezett hulladékkal való bánásmód – az élet tiszteletére nevelés. A szokások kialakításában segítségünkre vannak a különböző mondókák, versek, anyanyelvi játékok is. Feladatunk, hogy különböző szerepjátékok szervezésével olyan kommunikációs helyzeteket teremtsünk, ahol a szokások gyakorlása történhet.

A víz:

Tudatosítani szükséges a gyermekekkel a víz értékét. Fel kell hívni a figyelmüket arra, hogy az emberek, állatok, növények számára létszükséglet. Az évszakok változásával hogyan változik a víz, ennek egyik megfigyelési módja a falut átszelő patak vizének figyelemmel kísérése. Meghallgatjuk a patak csobogását, megvizsgáljuk a víz színét tavasszal, nyáron, ősszel, télen és eső után. Tapasztalatainkat összegyűjtjük, megbeszéljük. Megtapasztaljuk halmazállapotát (pl.: télen a víz jéggé szilárdul – ha bevisszük a melegre, újra folyékonyvá válik). Megfigyelhetjük e különböző anyagok oldhatóságát, a tiszta és szennyezett víz különbségét, hatását az élőlényekre. Ezek a foglalkozások lehetőséget adnak térfogatmérésre és relációk gyakorlására.

A levegő:

Tudatosítani szükséges a gyermekekben, hogy az élet feltétele a tiszta levegő. Megóvása mindenki számára kötelező. Séták során különbséget teszünk a közvetlen környezetünkben, fő út mellett, közeli dombon és az erdőben szerzett tapasztalatok alapján. A levegő szennyezettségét különösen télen érzékelhetjük szemmel láthatóan, mikor a lehullott hó a különböző megfigyelési helyeken más és más színű lesz. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a különböző szennyező tényezőkre (kémény füst, járművek kipufogó gáza, különböző anyagok égetése).

A talaj:

A gyermekek elsősorban agyagozás, homokozás és kertészkedés közben találkozhatnak a földdel. Rá kell irányítanunk a figyelmet, milyen fontos anyag.

Az élővilággal szoros kapcsolatban van, szennyezése káros hatással van növényre, állatra, emberre egyaránt.

Különböző típusú talajfélésekkel ismerkedhetnek meg a gyermekek erdőben, patak mellett, óvodakertben.

Összehasonlítjuk színét, vízáteresztő képességét. Megfigyelhetjük, hogy ugyanaz a növény mag melyikben fejlődik a legszebben. Az évszakok függvényében tapasztalatokat szerzünk a kiskertben és az udvaron.

Növények és állatok:

Lehetőség szerint a különböző élőlényekkel természetes környezetükben ismerkednek a gyermekek.

Környezeti nevelésünk célja, hogy gyermekeink, majdani felnőtt generáció tudjon harmóniában élni a természettel. Megismerkednek az alapvető zöldségfélékkel, gyümölcsökkel, kerti és vadvirágokkal.

Hajtással, csíráztatással megfigyelik a növények fejlődését. Kertészkedés közben megtanulják a növények gondozásával kapcsolatos teendőket.

Részt vesznek a zöldségfélék, termények betakarításában, gyümölcsszüreten (sárgarépa, zöldség szedése, tárolása télire, burgonyaszedés, kukoricatörés, szőlőszüret, almaszedés stb.).

A barkácsoláshoz felhasználható anyagokat is ilyenkor gyűjtik össze. Az év folyamán termésekből, magvakból, szárított virágokból különböző kompozíciókat készítenek.

Az állatokkal is természetes környezetükben ismerkednek meg a gyermekek. Meglátogatják azokat a családokat, ahol valamilyen állatot nevelnek. Ilyenkor megsimogathatják, megethetik a jószágokat, s alapos megfigyeléseket végezhetnek. Azok a gyermekek, akiknek a szülei tartanak állatot, részt vesznek a gondozásukban is. Élményeiket megosztják társaikkal.

Az óvodában állatokkal a téli madáretetéskor kerülnek kapcsolatba a gyermekek.

A különböző növények, állatok megismerésekor sok vers, mondóka, dal, mese, kerülhet elő az óvónő tarsolyából. Sokkal élményszerűbbé válik, így az előadás a gyermekek számára.

A különböző állathangok utánzásával vidámabbá tehetjük a játékot.

Jó alkalom nyílik csoportosításokra, fogalmak kialakítására (zöldségfélék, állatfajták stb.).

Lakó és óvodakörnyezet:

Sétáink során megfigyelhetjük a faluban található lakóházakat (összehasonlításokat végzünk? Alacsonyabb – magasabb, kisebb – nagyobb).

Egy – egy családi ház belső tereivel is megismertetjük a gyermekeket, ahol megfigyelhetik az egyes lakrészek funkcióit (szoba, konyha spejz, fürdőszoba).

Ellátogatunk a különböző intézményekbe, megfigyeljük az ott folyó tevékenységeket (Önkormányzat, Posta, Művelődési Ház, *Falumúzeum*, stb.).

Közlekedési eszközöket figyelünk meg, ahol különböző összehasonlításokra van lehetőség (kisebb – nagyobb, több – kevesebb, lent – fent).

Egy – egy vers, mondóka, dal fokozhatja a jó hangulatot.

A gyalogos közlekedés szabályait séták alkalmával gyakoroljuk. Ilyenkor ismerkedünk a környékünkön található közlekedési jelzőtáblákkal is.

Társadalmi környezetünkhöz tartozik a különböző ünnepekre, jeles napokra való készülődés.

A lehetőségek (idő, hely, időjárás) függvényében részt veszünk a községünkben szervezett ünnepeken. Nemzeti ünnepeink tiszteletére elhelyezzük az általunk készített jelképeket községünk emlékműveinél.

Megemlékezünk az Állatok -, a Föld-, a Víz -, a Madarak és fák napjáról is.

Mivel gyermekeinket sok negatív hatás éri, igyekszünk ezeket ellensúlyozni. Felhívjuk a szülők figyelmét a jó példamutatás fontosságára, a TV és videó nem gyermekeknek való témáinak testet – lelket romboló rossz hatására.

Ugyanakkor egy – egy természetfilm közös megtekintése, és a felmerült kérdések megbeszélése rendkívül pozitív hatású a gyermekek életében.

Gazdag és sokoldalú programunkkal természetkedvelő, környezetvédő és a társadalom elvárásaihoz pozitívan viszonyuló gyermekeket nevelünk.

Céljaink megvalósulása csakis az őket körülvevő felnőttek aktív segítségével lehetséges.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek a környezetükben szerzett tapasztalataikat, élményeiket érthetően ki tudják fejezni.
- Az óvoda környékén jól tájékozódnak.
- Ismerik lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Ismerik a községben működő legfontosabb intézményeket, üzemeket.
- Felismerik a napszakokat.
- Az évszakok között különbséget tudnak tenni, egy – egy jellemző jegy alapján.

- Ismerik a növényekkel kapcsolatos munkálatokat, ültetéstől a betakarításig.
- Sokféle állatot ismernek, azok jellemző tulajdonságaival együtt, így csoportosítani is képesek azokat.
- Ismerik az alapvető közlekedési szabályokat, a közlekedési eszközöket csoportosítják (vízi, légi, szárazföldi).
- Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat.
- A tárgyakat meg tudják számolni 10-ig, s össze tudják hasonlítani a mennyiségeket nagyság, forma és szín szerint.
- Testrészeiket megnevezik, igényesek testük tisztaságára.
- Igényükké válik környezetük tisztaságának megóvása.
- Kialakul takarékosagra való törekvésük.

Mivel tapasztalatot szereztek a környezetszennyezés élőlényekre káros hatásáról, természetkedvelő, környezetvédő iskolások válnak belőlük, ahol e jó tulajdonságukat továbbfejleszteni szükséges.

Az óvoda feladata, hogy e nemes ügy érdekében a szülőket is megnyerje.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket a külső világ tevékeny megismerésébe nagyon jól be lehet vonni. A különböző témák, megfigyelések, kísérletezések fogytékosságuk mértékétől függően érdekli őket.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek munka jellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett tevékenység. Ilyen az önkiszolgálás, segítség a felnőtteknek, alkalmi megbízások teljesítése, naposi munka, környezet- és növénygondozás.

Célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

A munka lehetővé teszi a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlását; az értékelés, az önértékelés és ezzel együtt a közösségi megítélés alakulását is.

A pedagógustól tudatos pedagógiai szervezést igényel. Fontos a gyermekekkel való együttműködés; s a reális, fejlesztő értékelés.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, feltételeinek biztosítása; tudatosan törekedve ezzel a munka nevelő hatásának érvényesítésére.
- A gyermekek ösztönzése a megkezdett tevékenységek befejezésére, ezáltal kitartásuk, felelősségtudatuk fejlesztése.
- Együttműködés közben a közösségi igényük formálása, baráti, egymást segítő kapcsolataik erősítése,
- Az önzetlen segítségnyújtás, a másokról való gondoskodás megalapozása.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze az óvodában a mindvégig játékos jellegű munka.

A játék és a munka közötti különbség a kétféle tevékenység indíttatásból ered. A munka célra irányuló tevékenység.

A gyermektől figyelmet, kötelezettség vállalást és annak teljesítését igényli. Munkájának eredményét maga és társai is tapasztalják.

A gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével értékeljük munkájukat.

Differenciált reális értékeléssel segítjük a gyermeket az adott munka fejlettebb fokú megoldásához, erősítjük bennük a munka pozitív hatásait, kedvet ébresztünk ezzel a további munkához.

A munka felelősséggel jár, megfelelő ismeretekre, készségekre van szükség hozzá.

Az óvodában a munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység, a naposság a csoport életével kapcsolatos alkalmi megbízatás.

A munka játékkal megegyező sajátosságaira támaszkodva meg kell tanítanunk a gyermekeket a különböző feladatok elvégzésére.

Fontos, hogy a gyermekek érezzék, hogy munkájukra szükség van. Módot kell adni az önálló munkavégzésre, hogy a szükséges készségeket elsajátíthassák, gyakorolhassák, lássák munkájuk célját, hasznosságát.

Meg kell ismertetni az adott munka legkönnyebb, legcélszerűbben megoldható fogásait, a munka menetét, műveleteit, a munka ellenőrzésének módját.

A munkavégzéshez elegendő időt kell biztosítanunk.

Figyelembe kell vennünk a gyermekek egyéni képességeit, munkatempóját. A gyermeki munka fontosságára fel kell hívnunk a szülők figyelmét.

Minden gyermek végezze el otthon a saját személyével kapcsolatos teendőket. Erejéhez mérten a család más tevékenységéből is vegye ki a részét.

A naposi munka követelménye, hogy minden gyermeknek elegendő, de teherbírását nem meghaladó feladata legyen, melyet örömmel és eredményesen el tud végezni.

A naposi teendők egyre önállóbbak és több feladattal bővülnek.

Az alaklomszerű munkákat egyénileg és csoportosan is végezhetik. Olyan feladatokat is adunk a gyermekeknek, melyek megoldási módjait maguk alakíthatják ki. Maguk is szervezhetik meg és önállóan el is végzik (takarítás a babaszobában, babaruhák kimosása, babafürdetés).

Az évszakok változásával a különböző munkafolyamatok is változnak:

- Télen havat sepernek, lapátolnak; madarakat etetnek, a csoportszobákban magvakat csíráztatnak, ágakat hajtattak.
- Tavasszal gereblyéznek, magvakat ültetnek, veteményeznek, virágot locsolnak.
- Nyáron locsolják a veteményeket, virágokat.
- Ősszel gereblyézik a lehullott falevelet, s kis kosaraikkal a tárolóba hordják. A terméseket betakarítják a kiskertből, s részt vesznek kukoricatörésben, szőlő -, dió –és almaszüreten.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatás elvégzésére.
- Örömmel közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Többféle munkafolyamattal ismerkednek meg, ezáltal fejlődik képességük.
- Szívesen közreműködnek a különböző kísérletezéseknél.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek jól bevonhatóak a munkatevékenységekbe. Örömmel végzett tevékenységük hatványozott odafigyelést igényel úgy társaik, mint a felnőttek részéről a balesetek elkerülése végett.

Az eszközök többségét csak segítséggel tudják használni.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja:

- Sajátosan szervezett, játékban integrált tevékenykedtetés, komplex személyiségfejlesztés a nevelési célok érdekében.
- Új ismeretek elsajátíttatása, a meglévők rendszerezése.
- Képességek, készségek, jártasságok tapasztalatainak bővítése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Tanulást támogató környezet, feltételek megteremtése, építve a gyermek korábbi ismereteire, tapasztalataira.
- A felfedezés, valamint a szűkebb és tágabb környezetből származó ismeretek feldolgozásának biztosítása, a kreativitás támogatása.
- Lehetőség biztosítása a tanulás során elsajátított ismeretek új, változatos élethelyzetekben való alkalmazására, gyakorlására.
- Beszédkészség fejlesztése.

Az óvodában a tanulás folyamatos.

Nagyrészt utánzásos, spontán tevékenység, mely nem szűkül le az ismeretterjesztésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimultán környezetben, az óvodapedagógusok által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele, hogy a gyermek aktívan érdeklődjön, s az óvodapedagógus lehetőséget biztosítson a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalásra, felfedezés, kreativitás erősítésének lehetőségeire.

A tanulás lehetséges formái:

- Szokások kialakítása utánzásos minta – és modellkövetés magatartás és viselkedéstanulás.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A játékos, cselekvéses tanulás: folyamatos, az egész nap folyamán megvalósuló tevékenység közbeni tapasztalatszerzés.
- A gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés.
- Gyakorlati probléma és feladatmegoldás.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

A gyermekek az óvodába kerüléskor különböző tapasztalatokkal érkeznek. Fontos, hogy a tárgyakról, dolgokról minél több érzékszerv segítségével szerezzenek cselekvéses tapasztalatokat. A dolgok, jelenségek legszembeűnőbb jegyeinek felismerésére serkentjük a gyermekeket.

A megfigyelés pontosságának, differenciálásának fejlesztését jól szolgálhatja a tárgyak, jelenségek összehasonlítása, megkülönböztetése. Pontosan meg kell mondani, hogy mit figyeljenek meg.

Az emlékezet fejlesztését apró, otthoni megbízásokkal vagy a látottak felidézésével segíthetjük elő.

A tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

A gondolkodás fejlődése megkívánja a beszéd fejlődését is. Az anyanyelvi nevelés eszközeivel fokozatosan érjük el, hogy a gyermekek mondanivalójukat összefüggően, színesen adják elő.

A játékosan szervezett foglalkozások időtartalma kezdetben 10 – 15 perc, 4 – 5 éveseknél 20 – 25 perc, nagycsoportosoknál 30 – 35 perc.

A foglalkozások szervezésénél maga a feladat a meghatározó.

Nagycsoportosoknál a szándékos figyelem tartósságát változatos eljárásokkal, új eszközök alkalmazásával, a foglalkozások érdekességével tudatosan növelhetjük.

Lehetővé kell tennünk, hogy a gyermekek a megadott szempontok szerint minél több megfigyelést végezzenek, a jelenségeket változásukban, fejlődésükben érzékeljék.

A feladatok pontos megjelölése ösztönzi a gyermekek problémamegoldó gondolkodását.

Fontos, hogy legyen lehetőségük egyéni élményeik, tapasztalataik elmondására. Szokjanak hozzá saját tevékenységeik ellenőrzéséhez.

A sajátos nevelési igényű gyermekek iránti elvárást fogyatékoságuk jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.

Terhelhetőségüket biológiai adottságaik is befolyásolják. Személyre szóló fejlesztésükhöz a Szakértői Bizottság gyógypedagógusa nyújt segítséget az óvónőknek, hogy a tanulás lehetséges formáit számukra megtervezze.

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A kisgyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a legtöbb gyermek eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
Fontos, hogy a beiskolázásnál az életkor mellett vegyük figyelembe a gyermek egyéni fejlettségi szintjét is.
- Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el. Mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.

Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.

Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdésére.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgás fejlettségének, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartalma, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik megosztása és átvitele,
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, **beszél**,
  - gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
  - minden szófajt használ;
  - különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
  - tisztán ejti a magán – és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő, nagy egyéni eltérések lehetségesek);
  - végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- **elemi ismeretekkel** rendelkezik önmagáról és környezetéről;
  - tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását,
  - felismeri a napszakokat;
  - ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
  - ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
  - felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,

- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szabályok, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

Amennyiben a szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- Az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul **az egész gyermeki személyiség** harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermekek kompetenciáinak, kreativitásának erősítése.
- A sajátos nevelési igényű, illetve egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett célirányos pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Az integrációs nevelés:

Célja:

- Az emberek közti különbségek megtapasztaltatása, a másság elfogadtatása; megfelelő tolerancia szint megalapozása a gyermekekben a megtapasztalt események, történések, közösségi és egyéni élményekre támaszkodva, melyek kihatnak a későbbi társadalmi szemléletük alakulására.

- Megfelelő pedagógiai módszerek s feladatok segítségével a különbözőség elfogadtatása, segítése; valamint sérülés-specifikus fejlesztés biztosítása, melynek eredménye a saját magát is elfogadó, teljes életet élő ember.

Feladata:

- Olyan befogadó közeg kialakítása, melyben minden résztvevő optimális fejlődése biztosított; s már gyermekkorban megtalálja helyét a társadalomban.
- Egyenlő esélyteremtés, mely nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre (pedagógiai) összpontosít.

Az óvodás korú gyermekek körében is évről-évre emelkedik azoknak a száma, akiknek szükségük van a megsegítésre, hátrányos helyzetük, születési determinációjuk, részképeség problémáik miatt.

7. 1. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti, elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése, ezért:

- Pedagógiai programunk kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- lehetőségeinkhez mérten, pedagógusaink az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken vesznek részt.

Mivel községünk Önkormányzata az Alapító Okiratban kijelölte óvodánkat a Szakértői Bizottság véleménye alapján óvodai csoportban integráltan nevelhető gyermekek nevelésére, pedagógiai programunk figyelembe veszi a vonatkozó törvényi előírásokat.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelően gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy fogyatékoságát megállapították.

E jog érvényesítését szolgálja a korai fejlesztés és gondozás, mely az óvodai élet keretein belül biztosítja a sérült kisgyermekek fejlesztését, családi nevelésük segítségét.

Az Oktatási Hivatal honlapján 2020-ban megjelent „A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” útmutatásainak megfelelően a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készítünk, és a végrehajtásában közreműködő óvodapedagógus rögzíti a fejlesztés eredményét.

Célunk, hogy:

- az elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunkánk során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A sérült kisgyermekek különbözőségét elfogadó óvodai környezet segíti a fogyatékosággal küszködő gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, sikeres próbálkozásait.

Mivel a sérült kisgyermekek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek lehetnek, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.

A különleges gondozási igényből adódó feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

Az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más – más terület kap hangsúlyt.

Halmazottan fogyatékos gyermek esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus (a mozgásszervi fogyatékos, mozgáskorlátozott; látássérült; hallássérült ; enyhén, középsúlyosan, értelmi fogyatékos; beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő; és a fejlődés egyéb pszichés zavarával—súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás—zavarával küzdő gyermek) fejlesztését specifikus képzettségű gyógypedagógiai szakemberek végzik.

Fontos, hogy a gyerekek fogadják el, segítsék és vonják be problémákkal küzdő társaikat a napirendben való tájékozódásban, a csoport mindennapos tevékenységében.

- A beszédben akadályozott gyerekek képesek legyenek valamilyen módon megértetni önmagukat, a szakemberek segítségével az expresszív beszédük fejlesztése. A beszédbeli akadályozottságuk ellenére képesek legyenek az iskolához szükséges képességek elsajátítására.
- A halló gyerekek tanuljanak meg kommunikálni, közösen játszani a nagyothalló társukkal és fordítva.
- Az értelmi sérült gyerekek szocializálása a gyerekközösségbe. A csoport mindennapi tevékenységébe történő bevonásuk, a képességeikhez mért feladatok elvégeztetése. A kognitív funkciók minél intenzívebb fejlesztése a szakemberhálózat segítségével.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek különbözőségének elfogadtatása az óvodai közösséggel. A sérülésükből adódó hátrányok kompenzálása más területeken. A helyi szakemberek segítségével az iskolára való felkészítésük.

- A BMO gyermekek magatartásproblémáiból adódó konfliktusok kezelése, elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodai magatartási normák megtanítása, iskolára való felkészítésük.

Feladat:

- A nagyothalló gyerekek speciális terápiával történő beszédtanítása, illetve hallásfejlesztése szakemberek segítségével. Az iskolára történő felkészítésük normál óvodai közösségben.
- A beszéd fogyatékos gyerekek logopédiai terápia során történő megsegítése, beszédértésük illetve expresszív beszédük fejlesztése arra a szintre, hogy képesek legyenek a beszéddel kommunikálni. A beszédhangjaik tisztítása, iskolára történő felkészítésük.
- Az értelmi sérült gyerekek sérülés specifikus terápiában részesítése, a kognitív funkcióik fejlesztése. A saját képességeikhez és munkatempójukhoz mért feladatok segítségével iskolára való felkészítésük.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek szakember segítségével, sérülés specifikumának megfelelően történő fejlesztése, illetve a kognitív funkcióinak óvodai közösségben sajátos módszerekkel történő előremozdítása.
- Beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartás-szabályozás zavaros) gyermekeknél a „különbözőség” korai felismerése, diagnosztizálása; majd a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva, a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.

A fejlődés várható eredményei:

- A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség.
- Az optimális az lenne, ha minden gyermeket fel tudnánk készíteni az iskolára úgy, hogy fejlesztőpedagógus illetve szakember segítségével mellett el tudná végezni az általános iskolát.
- Az enyhébb esetekben az óvoda nagycsoportjára el kell érnie a gyermeknek azt a szintet, mint a kortársai.

7. 2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel.

A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata:

- Kiemelten kreatív gyermekek felismerése, ösztönzése, motiválása.
- Támogató környezet, megfelelő feltételrendszer megteremtése, ahol biztosított a feltöltődés, pihenés, alkotás, elvonulás lehetősége.
- A differenciálás eszközrendszerével a tehetség fejlesztésének segítése; a fejlesztő feladatok, többletismeretek mindennapi tanulási helyzetbe való beépítése.
- A kiemelten tehetséges gyermekek szüleinek tájékoztatása az intézményen túlmutató esetleges fejlesztési lehetőségekről; versenyekről, pályázatokról.

8. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

Elvei:

- A gyermek érdekeinek érvényesítése a szülő feladata.
- Veszélyeztetettség gyanújának esetén az óvoda azonnali kapcsolatot kezdeményez a gyermekjóléti szolgálattal, a jegyzővel, háziorvossal, védőnővel.

Célja:

- A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése;
- A veszélyeztetettség feltárása;
- A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a veszélyeztetett gyermekek időben kezdjék meg az általános iskolát.

Óvodánkban a gyermekvédelemért felelős az óvoda vezetője, de minden csoportvezető óvodapedagógus kötelessége a lelkiismeretes gyermekvédelmi munka. Ennek érdekében a csoportokban a nevelési év kezdetén felmérést végeznek a gyermekek körében. Minden hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett óvodáskorú gyermek felvételt nyer intézményünkbe.

A felmérés eredményének vizsgálata során határozzák meg a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladataikat.

Óvodánkra jellemző, hogy az elmúlt években a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma és a hátrányos helyzetben lévő gyermekek száma csökkent, általában a gyermekek 15-20%-át, illetve a HH-s gyermek az összlétszám 6-8%-át érinti.

Hátrányos helyzetű gyermek az, aki esetében az alábbi körülmények közül legalább egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Kialakulásához vezethet: alacsony jövedelmi, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje.

Amennyiben a hátrányok halmozódnak és a család nem tud kiemelkedni helyzetéből, a gyermek halmozottan hátrányos helyzetűvé válik, ami gyakran veszélyeztetettséghez vezet.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek

- aki esetében a fenti körülmények közül legalább kettő fennáll,
- illetve a nevelésbe vett gyermek,

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

Veszélyeztetett gyermekek, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja.

Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény).

A hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint a veszélyeztetett helyzetben élő gyermekek különös odafigyelést kívánnak meg valamennyi dolgozótól.

Helyzetük pozitív irányú változtatása érdekében szoros kapcsolatot tartunk az önkormányzat gyámügyi előadójával.

A gyermeknek joga, hogy a A 328/2011. (XII. 29.)Korm. rendelet /beiktatta: 190/2015. (VII. 20.) Korm. rendelet 7 §, 1. melléklet a, b, c, d, e pontja alapján, illetve családja anyagi helyzetétől függően, szülői nyilatkozat alapján ingyenes étkezésben vegyen részt.

Az óvodapedagógusok feladatai a gyermekvédelemben:

- Közreműködjön a gyermek – és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Nevelőtevékenység során vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességeit, fejlettségét, fejlődése ütemét.
- Segítse a gyermek képességeinek kibontakoztatását.
- Segítse a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek differenciált fejlesztését, fejlődésének elősegítését.
- A gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja – elsajátításukról meggyőződjön
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, fokozottabb együttműködés kialakítása a nevelőmunkában.
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának ellenőrzése, családlátogatások alkalmával meggyőződés az indokolatlan hiányzások okáról, ezek megszüntetése.
- A gyermekek emberi méltóságát, s jogait tartsa tiszteletben.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái gyermekvédelmi munka hatékonyságának elősegítése érdekében:

- Családlátogatás
- Szülői értekezlet

- Nyílt nap
- Fogadóóra, tanácsadás a szülőknek

Az óvodának tiszteletben kell tartani a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatásához való jogát, cselekvési szabadságát. Jogok gyakorlása közben azonban nem korlátozhat másokat jogainak érvényesítésében.

Nem veszélyeztetheti a saját és társai, az intézmény alkalmazottainak egészségét, testi épségét.

A gyermeknek joga, hogy biztonságban, egészséges környezetben nevelkedjék. Ennek érdekében az óvodai élet rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgási lehetőségek és étkezés biztosításával életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően alakítjuk ki.

Személyiségét, emberi méltóságát tiszteletben tartjuk. Kötelességünk a fizikai és a lelki erőszakmentes légkör kialakítása.

A gyermekek jogainak érvényesülése érdekében szoros kapcsolatot tartunk a védőnővel, háziorvossal, fogorvossal, akik különböző rendszerességgel ellenőrzik a gyermekek egészségi állapotát.

Az óvodai nevelés során semmilyen hátrányos megkülönböztetés nem érhet egyetlen gyermeket sem.

Figyelemmel kísérjük, hogy minden tanköteles korú gyermek a törvényi előírásoknak megfelelően kerüljön be az iskolába.

- Tájékoztatjuk a szülőt az esetleges problémákról.
- Indokolt esetben javasoljuk a gyermek kivizsgálását a nevelési tanácsadó közreműködésével.
- Tájékoztatjuk a szülőt az OH felé történő iskolakezdési idő halasztás kérésének lehetőségéről.
- Szükség esetén Szakértői, Rehabilitációs Bizottság vizsgálatát javasolja annak megállapítás céljából, hogy szükséges – e sajátos iskolai nevelésben, oktatásban részesülnie a gyermeknek.

Beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek közösségi életbe való beilleszkedését a nevelési tanácsadó segítségével igyekszünk megvalósítani.

A szülők jogai és kötelességei:

A szülő joga:

- megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
- gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,
- kezdeményezze szülői szervezet, óvodaszék létrehozását, és annak munkájában, továbbá a szülői képviselők megválasztásában mint választó és mint megválasztható személy részt vegyen,
- írásbeli javaslatát az óvoda vezetője, a nevelőtestület, s szülők közössége, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül érdemi választ kapjon,
- az óvodavezető vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon,
- személyesen vagy képviselői útján – jogszabályban meghatározottak szerint – részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,
- az oktatási jogok biztosához forduljon.

A szülő kötelessége:

- gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését,
- biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét,
- tiszteletben tartsa az óvoda vezetője, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk.

9. A gyermekek és a közösség fejlődésének, előmenetelének ellenőrzése, értékelése

Célja: a gyermek teljes körű megismerésén alapuló, óvodapedagógusi nevelőmunka hatékonyságának tudatos nyomon követése.

A gyermek nevelése, fejlesztése—mint folyamat—ellenőrzése, elemzése, eredményességének értékelése elengedhetetlen az óvodában töltött teljes időtartam alatt. A nevelés folyamatát, a csoportok szokás- és szabály-rendszerét megfigyelve, nyomon követve a mérés, elemzés, értékelés, a kapott eredmények alapján tudjuk továbbfejleszteni pedagógiai munkánkat.

9. 1. Az óvoda ellenőrzési – értékelési rendszere

Az óvoda pedagógiai programja hosszabb távon meghatározza nevelőtestületünk pedagógiai munkáját.

A nevelési folyamat ellenőrzése, a pedagógiai munka értékelése vezetői kompetencia; melyben részt vesz az óvodavezető, az óvodavezető-helyettes, valamint a belső önellenőrzési csoport vezetője.

Az objektív értékelés érdekében egyes esetekben szükség szerint külső véleményeket is kérhetünk. (fenntartó, szakértők, szaktanácsadók, gazdasági szakemberek, speciális végzettséggel rendelkező szakemberek, stb.)

A pedagógiai munka ellenőrzését szolgálják az Oktatási Hivatal által meghatározott tanfelügyeleti ellenőrzések is, melynek előzményeként óvodapedagógusi, vezetői, illetve intézményi önértékelésre kerül sor.

A pedagógiai munka ellenőrzése a következő dokumentációk alapján történik:

- pedagógiai program,
- éves munkaterv,
- csoportnapló, (csoportok éves terve)
- felvételi és mulasztási napló,
- a gyermekek egyéni fejlődési naplója (bemeneti illetve kimeneti mérőlapok, fejlesztési tervek, fejlődésük nyomon követése, egyéb fejlesztési tervek)
- tevékenységek vázlata

9. 2. A gyermekcsoportok, illetve gyerekek fejlődésének ellenőrzési, értékelési rendszere

A fejlődés mérésének, a gyermekek értékelésének alapjait pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások, s ezek dokumentumai jelentik

A csoport illetve a gyermekek mérésére, értékelésére párhuzamosan kerül sor. A mindenkori mérési eredményekre, valamint az összegzett tapasztalatokra épül a következő tanév nevelési – fejlesztési terve.

Mini csoportban félév végén, a többi csoportban tanév elején, illetve tanév végén az óvodapedagógusok összegző értékelést („év eleji illetve végi helyzetelemzés”) végeznek a gyermekek közösségi életének, fejlődésünknek alakulásáról.

A gyermekek egyéni mérését értékelését a következők szerint végezzük:

(természetesen az adatvédelmi szabályok és a titoktartási kötelezettségre előírt szabályok érvényesítésével)

- Az érkező gyermeke bemeneti, valamint kimeneti (iskolakészültség) mérését Patyi Zoltánné: Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése című kiadványa alapján végezzük.
- Mini csoport év végén, kis-és középső csoportban félévkor (január31-ig) és év végén (május 31-ig), nagycsoportban pedig szintén félévkor a NOVUM kiadó által szerkesztett „Honnan hová? Egyénre szabott fejlesztés az óvodában” című kiadvány alapján mérünk.

- A fenti mérések eredményei alapján mini csoportban év végén, kis, középső- és nagycsoportban félévkor és év végén a szülők számára érthetőbb,összegző általunk szerkesztett)értékelőlapot töltünk ki, melynek eredeti példányát megkapja a szülő, s ezt a másodpéldány aláírásával igazolja.
- A szülő az értékeléssel kapcsolatosan fogadóórán kérhet, s kaphat bővebb felvilágosítást.

Az egyéni fejlődést tartalmazó intézményi szintű dokumentumok:

- egyéni fejlettségmérő lapok,
- csoportnapló
- Egyéni fejlettségi napló

A kimeneti állapotról elkészült mérési-értékelési dokumentumokat az elsős tanítók rendelkezésére bocsátjuk.

10. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI

Az ünneplés célja:

- A közelgő ünnep hangulatának megéreztetése, az örömteli várakozás, esztétikai élményhez juttatás.
- Néphagyomány ápolás, népi szokások felelevenítés.
- Ajándékkészítés, ajándékozás öröme.
- Nemzeti identitástudat kialakítása

Feladata:

- Ünnepeink ünnepivé tétele
- Élménygazdag, az életkori sajátosságok figyelembevételével történő tartalommal megtöltött ünnepi készülődés, várakozás, örömszerzés.
- Az ünnepek megünneplése a gyermekek életkorának, illetve korcsoportjának megfelelő szinten.

Az ünnepek hangulatát emeli az óvodai ünneplő ruhában öltözés. A kislányok fehér blúzt, pettyes szoknyát, a kisfiúk fehér inget, sötét nadrágot vesznek fel. Az óvoda dolgozói valamennyien sötét ruhát, fehér blúzt viselnek.

A csoportok és az öltözők díszítése is a közelgő ünnepi hangulatot jelzi.

Minden csoportban megünnepeljük a gyerekek születés – és névnapját. Ilyenkor kedvenc versükkel, énekkel, mesével köszöntik egymást. Az óvónők és dajkák által folyamatosan készített ajándékok közül kedve szerint választhat az ünnepelet.

Az ünnepeket a csoportokban szervezzük. Helyszűke miatt csak a szülői munkaközösség vezetőjét, az óvoda nyugdíjasait és a GYES – es lévő kollégáinkat tudjuk meghívni.

Az Anyák napján szívesen látjuk a csoportokban a nagymamákat is.

Az évzáró ünnepeket a Művelődési Házban rendezzük, ahol szívesen látunk minden érdeklődőt, meghívott vendégeket.

Hagyományos ünnepeink:

Télapóvárás:

- Örömteli várakozás.
  - Télapós dalok, versek tanulása
  - Felnőttek műsora /bábelőadás/
  - Diavetítés, vagy CD, DVD lejátszás.

Télapó érkezése:

- A szülői munkaközösség segítségével készült csomagok kiosztása a Télapó által.
- A gyermekek verssel, dallal és az általuk készített ajándékkal köszönik meg a Télapó kedvességét.

Karácsonyi készülődés:

- Adventi várakozás, adventi koszorú készítés, adventi gyertyagyújtás
- Ajándékkészítés, csomagolás
- csoportszoba díszítése, ünnepivé tétele
- Karácsonyfadíszek készítése

Karácsony:

- Kiscsoportban nyílt délután keretében közös készülődés, ajándékkészítés a szülőkkel.
- Közös ünnepség—meghívott vendégekkel—ahol a feldíszített fenyőfa meglepetés a gyermekek számára.
- Felnőttek, vagy nagycsoportosok szerepjátéka, éneke, közös éneklés és verselés után megtörténik a csoportos és egyéni ajándékok kiosztása.
- A karácsonyi hangulatot fokozza a csoportokban ízlésesen megterített ünnepi asztal, ahol közösen elfogyasztjuk az ünnepi ebédet.

Farsangi előkészületek:

- Álarcok, sapkák, szemüvegek, farsangi díszek, tombolajegyek és ajándékok készítése folyamatosan.

Farsang:

- Jelmezes, zenés játék délelőtt, közben a szülők által hozott farsangi finomságok elfogyasztása.
- Zsákbamacska, illetve tombolasorsolás, ahol mindenki nyer valami apróságot.

Télűzés, kiszégetés:

- Szalmabábu égetése, télkergető rigmusok mondásával, téltemető énekekkel.

Nőnap

- Megvendégeljük az intézményben nyugdíjas és gyesen lévő dolgozóinkat, s rövid nőnapi műsorral, ajándékkal kedveskedünk nekik.

Húsvét

- Nyílt délután keretében húsvéti készülődés mini csoportban, tojásdíszítés a szülőkkel közösen.

Húsvéti tojáskeresés:

- Az óvoda udvarán elrejtett tojások keresése csoportonként.

Anyák napi előkészületek:

- Ajándékkészítés anyukáknak, Nagymamáknak.
- Apró falatkák, sütemények, gyümölcssaláta készítése a vendégváráshoz.

Anyák napja:

- A csoportokban megterített asztalokkal várják a gyermekek az Édesanyákat és a Nagymamákat, ahol ünneplő dalokkal és versekkel is kedveskednek nekik; körjátékukba bevonják a vendégeket is.
- Az ünnepi műsor után virággal és személyre szóló ajándékkal köszönik meg jóságukat.

Gyermeknap:

- Gyermeknap megkezdés /műsor, program/ szervezése.
- Egy – egy apró ajándék, illetve édesség jut minden gyermeknek.

Évzáró ünnepség:

- Csoportonként az évközben tanultak alapján összeállított 10-15-20 perces műsor bemutatása.
- A nagycsoportosok búcsúja verssel, dallal.
- A kis- és középső csoportosok verssel búcsúznak az iskolába menőktől.
- Búcsúajándékkal kedveskedünk a leendő iskolásoknak.

Az iskolai évnyitóra elkísérjük a leendő első osztályosokat. Ők dallal, verssel búcsúznak az óvodától. Minden gyermek kap az óvó néniktől valami kedves, praktikus ajándékot. Az iskolába együtt megyünk az első osztályos tanító nénivel és a szülőkkel.

A hagyományos ünnepeken kívül—lehetőségeink szerint—részt veszünk a községben szervezett ünnepeken is.

Nemzeti ünnepeink: október 23. és március 15.

- A gyermekek életkorának megfelelő szinten való ismeretnyújtás és élményhez juttatás.
- Nemzeti jelképeink, ünnephez kapcsolódó szimbólumaink megismertetése a gyerekekkel, ezek elkészítése, majd kihelyezése a község emlékműveinél.

Környezetvédelemmel kapcsolatos jeles napokról is megemlékeznek a csoportok:

Október első hetében az állatvédelem fontosságáról—**Állatok Világnapja**—(állatokat ábrázoló képek gyűjtése, állatkertben szerzett tapasztalatok, élmények mesélése, természetfilmek megtekintése stb.)

Márciusban a Víz világnapjáról

(felkeressük a falu átszelő patakot, több ponton tapasztalatokat szerzünk, megfigyeléseket végzünk a víz tisztaságáról; a vízszennyezettség kártékonyágát többféle kísérlettel is bizonyítjuk stb.)

Áprilisban a Föld napjáról

(folyamatosan szépítjük környezetünket, tisztasági napot szervezünk az iskolával közösen; felhívjuk a felnőttek figyelmét is a szemét károsító hatására, gyermekek által készített plakátokkal stb.)

Májusban a Madarak és fák napjáról

(kirándulás az erdőben—„Ki ismer fel többféle fát?”—madárhangok figyelése, felismerése, beszélgetése stb.)

Minden megemlékezést hosszas, többféle megközelítésből szerzett tapasztalatgyűjtés előz meg.

11. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK

A 11 / 1994. (VI.8.) MKM rendelet 7. sz. melléklete szerinti eszközjegyzékben felsoroltak nagyrészt rendelkezésünkre állnak.

Az önkormányzat felé benyújtott intézkedési terünk felülvizsgálata során megállapítást nyert, hogy a hiányzó helyiségek pótlása csak az épület nagyobbításával oldható meg jelenleg.

Az OKÉV halasztást engedélyezett a pótlásra, a 35137 – 5 / 2004. iktatási számú levélben, mely az önkormányzatnál a 191 – 2 / 2004. iktatási számon megtalálható.

Programunk végrehajtásához szükséges eszközök biztosítottak. A mindenkori költségvetés függvényében és pályázatok útján szükségszerű az eszközeinket folyamatosan természetes alapanyagúakra cserélni, felújítani. Az udvari játéklehetőségeinket az EU – s szabvány szerinti megújítani, bővíteni.

12. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A helyi óvodai pedagógiai program érvényességi ideje:

2021. július 01-től visszavonásig

A helyi óvodai pedagógiai program felülvizsgálata és módosítása:

Kötelező:

- Jogszabály változás esetén
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás esetén

Lehetséges:

- Nevelőtestületi döntéssel

A helyi óvodai pedagógiai program nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását—a vezetőnek benyújtott írásbeli előterjesztés után, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatásával—kérheti a közalkalmazotti tanács képviselője, mint döntés előkészítő és érdekegyeztető fórum képviselője.

A helyi óvodai pedagógiai program nyilvánossága:

- Minden csoportban megtalálható.
- Egy példány az óvodavezetői irodában.
- Egy példány a faliújsággal szemközt.
- Az önkormányzat honlapján.

13. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A nevelőtestület tagjai a helyi pedagógiai programot a 2021. június 23-án tartott a nevelőtestületi értekezleten megvitatták, s elfogadták:

Pap-Kajtos Nikolettá	Rachwał Dorota Eufia
Urbán Árpád Zsuzsanna Helga	Kádár Klára Katalin
Farkas Tibor László	Törőcsik János
Balogh Anikó	
Horváth Zoltán	

Véleményezte:

A módosított pedagógiai program megvalósítását támogatom:

Hétközi Óvoda Pedagógiai Bizottság
szülői szervezet képviselője

2021. június 30.
dátum

Jóváhagyta:

Kovács Anikó

óvodavezető

2021. június 30.

dátum

A Nagyoroszi Nefelejcs Óvoda és Bölcsőde Helyi Pedagógiai Programját
Nagyoroszi Község Önkormányzata a 9/2021.06.28.....számú
határozatával elfogadta.

Nagyoroszi, 2021. év június hó 28. nap

Zoltán Nagy
.....
fenntartó

FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és módosításai / 363/2012 (XII.17.). Korm. Rendelete /
- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről
- Az óvodai nevelés programja OPI 1989.
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. Évi XXXI. Törvény
- A gyermeki jogok ENSZ alapegyezmény 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről / módosításokkal egybeszerkesztve/
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet iskola-egészségügyi ellátásról
- Oktatási Közlöny XLVII. Évfolyam, 23 / II. szám (2003. szeptember 12.)
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés – de hogyan; NAT – TAN Sorozat 1996.
- Horváth Györgyné – Lengyel Jánosné: Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel.
- Környezeti nevelés az óvodában Bp. 1990.
- Óvoda az ezredfordulón MKM Bp. 1998.
- Bakonyi Anna: Irányzatok, alternativitás az óvodai nevelés területén Bp. 1995.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok 1997.
- Fábrián Katalin: tevékenységközpontú óvodai nevelési program Miskolc 1996.
- Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában Debrecen 1994.

- Zilahi Józsefné – Stöckert Károlyné – Dr. Ráczné Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével Bp. 1997.
- Dr. Kuti István – Dr. Kuti Istvánné: Körlánc – Környezeti nevelés az óvodában
- Dr. Havas Péter: Körlánc kalauz Bp. 1994.
- Képességfejlesztés játéokban, tanulásban Debrecen 1994.
- Gálné Dr. Rideg Ildikó – Keresztényi Magda: Az iskolai előkészítő kompenzálás lehetőségei Békéscsaba 1994.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában
- Pereszlényi Éva - Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Játék – Mozgás – Kommunikáció Bp 1996.
- Honnan hová? Egyénre szabott fejlesztés az óvodában-módszertani kiadvány NÓVUM kiadó 2013
- Patyi Zoltánné: Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése című kiadványa